

[Paul Sørensen.]

for ministeren — at vi får en samlet redegørelse for regeringens beskæftigelsesforanstaltninger.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): Jeg kan desværre ikke imødekomme det ærede medlems ønske. Jeg føler mig ikke kompetent til at redegøre for, hvad der foregår inden for andre ministres områder, og derfor må jeg henvise det ærede medlem til, hvis han ønsker oplysninger angående arbejdsministeriets område eller andre områder, at rette spørgsmål derom til de pågældende ministre.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmand Henry L. W. Jensen.

Formanden: Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik derefter til:

Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmand Henry L. W. Jensen.

Formanden: Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at stedfortræderen indkaldes. (Ophold). Det er vedtaget. Fhv. folketingsmedlem fru Ellen Poulsen vil herefter blive indkaldt som midlertidigt medlem af folketinget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 367).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 145 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om valutaforhold m. v.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 273, fremsættelsen i tidenden sp. 356).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Chr. Christiansen: Den højtærede handelsminister nævnte i sin fremsættelsestale, at det foreliggende forslag til lov om valutaforhold m. v. er det tredje led i den lovgivning, der har eksisteret siden 1932. I den anledning vil jeg gerne indlede med nogle almindelige bemærkninger.

Den lovgivning, som tinget nu atter har til behandling, omend i noget ændret form, har i en årrække spillet en afgørende rolle for vort lands nationaløkonomiske udvikling. I mere end 25 år har vi måttet gennemføre erhvervsøkonomiske love dels til værn mod økonomiske anslag udefra, dels for at værne og stabilisere dansk erhvervsliv og økonomi. Det begyndte i de første år af trediverne, da en international økonomisk krise på overraskende kort tid skabte forvirring og kaotiske tilstande i en lang række lande. Også Danmark rantes hårdt. Vel vidste vi gennem tidligere begivenheder, at Danmarks erhvervsøkonomi kan være meget følsom over for begivenheder udefra, men i 1932 blev det ganske åbenbart, at vort lands økonomi med sine særlige problemer — mangelen på råstoffer, landbrugets dominerende stilling, aftagerlandenes hårdnakkede told- og restriktionspolitik — altid ville kunne mærke de svingende økonomiske konjunkturer tydeligere og stærkere end andre lande. Sådan har vilkårene været for vore erhvervsforhold og for vor handelspolitik. Har vi end været ude for en såre rig teknisk og øko-

[Chr. Christiansen.]

nomisk udvikling, ikke mindst i de sidste 10-12 år, må vi erkende, at trods de skete fremskridt står Danmark stadig med vanskelige erhvervsbetingelser og indtjeningsmuligheder. Fremtiden tegner sig fortsat så usikker, at det er nødvendigt for os at opretholde en valutarisk og erhvervsøkonomisk lovgivning, der kan støtte og fremme vore bestræbelser for at fastholde og om muligt udvide vort lands økonomiske standard, og som tillige giver os mulighed for at være med i et positivt arbejde for opnåelse af en friere samhandel landene imellem.

Der har gennem årene ofte været skarpe diskussioner, når disse lovbestemmelser har været til behandling i det høje ting; ja, man kan vel endda sige, at debatterne ofte har haft tendens til at ligge lige i centrum af de politiske begivenheder. Socialdemokratiet er positivt gået ind i arbejdet for at finde frem til bestemmelser, der kunne værne os imod de økonomiske konjunkturer, der kommer til os udefra. For os er der ingen tvivl om, at den skiftende lovgivning på dette område har været af afgørende betydning for Danmarks erhvervsforhold som helhed.

Gennem årene er der foretaget ændringer svarende til de vekslende vilkår, som vort lands økonomi har haft at strides med. Men lovgivningens karakter og egentlige reelle indhold er dog ikke blevet væsentligt ændret i tidens løb. Måske kan det skurre i nogle øren, når jeg fremholder det som noget bemærkelsesværdigt, at denne økonomiske lovgivning er blevet fastholdt under skiftende politiske forhold fra 1932 til i dag. Den højtærede handelsminister anførte i sin fremsættelsestale, at når denne lovgivning aldrig var blevet ophævet, skyldes det, at der i dansk økonomi er kræfter, der gør en ophævelse meget vanskelig. Jeg er enig med den højtærede handelsminister heri og kan tilføje, at efter min mening har hele Danmarks økonomi og erhvervsforhold gennem de sidste 25 år ikke kunnet være en sådan lovgivning foruden, hvis vi da skulle opretholde dansk erhvervslivs standard og have de fornødne kræfter til at være med i økonomiske forhandlinger og foreteelser, der er foregået på det internationale område.

Når man har fulgt denne udvikling, kan man ikke tilbageholde en udtalelse om, at heldigvis har førende og bestemmende kræfter inden for erhvervslivet og staten lige fra 1932 følt et tungt ansvar, hver gang denne lovgivning har været til behandling. Disse kredse har uden hensyn til mulige særinteresser eller letsindig propaganda efterlevet, hvad deres fremtrædende stilling bød dem at gøre.

Den højtærede handelsminister foreslår nu denne erhvervsøkonomiske lovgivning fortsat, dog med forskellige ændringer, således at vægten lægges på vore valutaforhold, og at forsyningsspørgsmålene træder mere i baggrunden. Lovens tidligere titel, lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger, vareforsyning m. v., foreslås nu ændret til: lov om valutaforhold m. v. Handelsministeren har givet udtryk for, at det foreliggende lovforslag er en modernisering, ja, jeg kunne måske sige en stramning af den gældende lov, og at man har udarbejdet lovforslaget med den hensigt at tydeliggøre og forenkle loven svarende til nutidens økonomiske forhold. Vi er enige med handelsministeren om, at en række bestemmelser i den gældende lov kan lempes, men at det er nødvendigt fremover stadig at have en erhvervsøkonomisk lov, der kan stabilisere Danmarks stilling over for den verden, der omgiver os, ikke mindst under hensyn til, at markedsforhold og handelsvilkår for tiden befinder sig i støbeskeen.

Ved et erhvervspolitisk møde i Folkets Hus i København mandag den 4. november var Danmarks økonomiske stilling under debat. Det var interessant at bemærke de udtalelser, som Industrirådets formand, direktør Aage L. Rytter, den tidligere konservative handelsminister, fremførte. Direktør Rytter advarede stærkt imod i den nuværende situation at slække på importrestriktionerne, og han fandt, at noget sådant nærmede sig erhvervsøkonomisk selvmord, at vi herved ville ødelægge vor udgangsposition til skade for de forhandlinger, der foregår. Jeg finder, at direktør Rytter her har rørt ved såre vigtige spørgsmål, som også vi mener må drages ind i vore forhandlinger.

Vi kan desværre ikke komme uden om, at Danmark har haft den uafvendelige skæbne at skulle kæmpe med stadig tilbage-

[Chr. Christiansen.]

vendende økonomiske vanskeligheder. Ved det første lovforslags fremsættelse i 1932 anførte ministeren — det var Hauge —: vi får mindre for vore varer og har vanskeligere ved at få dem anbragt på fremmede markeder, end vi har haft tilforn. Navnlig i den allersidste tid er vor eksport blevet ramt særdeles føleligt gennem restriktioner i visse lande.

Efter 1932 forøgedes vanskelighederne yderligere. Dette gælder i særdeleshed tiden op mod den anden verdenskrig, tiden under krigen og besættelsen og endelig også efterkrigsårene.

Der har ofte været en tilbøjelighed til at knytte socialdemokratiet ensidigt til denne lovgivning. Dette er urigtigt. Stort set har der i tidens løb været et betydeligt flertal for denne økonomiske lovgivning. Hæfter vi os f. eks. ved perioden under den venstre-konservative regering i 1951, 1952 og 1953, vil man se, at ansvarligheden over for de vanskelige økonomiske problemer også har haft en fremtrædende plads hos den venstre-konservative regering. Ved fremsættelsen af vareforsyningslovforslaget i 1951 anførte den daværende handelsminister, det ærede medlem hr. Weikop: vanskelighederne blev imidlertid større end dengang påregnet — det var i 1950 — og i betragtning heraf gives der i den ny lov handelsministeren en almindelig bemyndigelse til at træffe midlertidige foranstaltninger med henblik på landets forsyning med nødvendige varer. Senere hedder det: og bemyndigelse til fremme eller regulering af vareproduktionen; og senere hen: og bemyndigelse til rationering af forbrugsvarer, produktionsregulering o. lign.

Billedet ændrede sig ikke afgørende i 1952, da det var direktør Rytter, der var handelsminister. Han anførte: usikkerheden i skønnet over vore fremtidsudsigter må imidlertid mane til forsigtighed i vore dispositioner fremover. Og i 1953 fremhævede den samme minister følgende: særlig under hensyn til den usikkerhed, der stadig præger betalings- og samhandelsforholdet over for udlandet, må det imidlertid anses for påkrævet, at loven fortsat holdes i kraft.

Jeg har ingenlunde anført disse citater for at grave unødigt i fortidens arkiver, men blot for at vise, at de forhold, der gør en

fortsat lovgivning påkrævet i dag, har den baggrund, som stedse har været fremherskende, nemlig afsætningsvanskelighederne for vore specielle produkter på fremmede markeder, nødvendigheden af at gennemføre foranstaltninger, der sikrer en hjemlig vareproduktion på sundt grundlag svarende til vore produktions- og beskæftigelsesinteresser og endelig usikkerheden i vore betalings- og samhandelsforhold. Mit parti nærer ingen tvivl om, at den hidtil gældende lovgivning ikke i det væsentlige kan brydes. Jeg har nok bemærket, at der i pressen har været beklagelser over, at det ikke var en afviklingslov, der i dag skulle behandles. Efter min mening bør det foreliggende lovforslag opfattes som en tilpasningslov, som en lov, der afventer resultatet af de økonomiske forhandlinger om eksport- og markedsforhold, der foregår i øjeblikket, og som i øvrigt kan blive aldeles afgørende for Danmarks stilling fremover ikke alene på det økonomiske område, men også på en række andre områder.

Jeg kan tiltræde, at loven udformes, således som det nu er foreslået, med fem kapitler. Jeg vil gerne principielt give tilslutning til de bemyndigelser der i andet kapitel gives til handelsministeren; dog forekommer det mig, at der kan være forskellige spørgsmål, som bør tages op til drøftelse med handelsministeren i det udvalg, som jeg senere agter at foreslå nedsat. Mit parti er enig i, at der bør tilstræbes en rimelig konkurrence på det danske marked, og vil også medvirke til at søge gennemført bestemmelser herom. Vi må imidlertid tilkendegive, at beskæftigelsen for os er så afgørende et problem, at vi må anbefale, at der fares frem med den størst mulige lempe. Andre landes adfærd over for os med hensyn til overskudsproduktion og salgspriser, der ofte nærmer sig dumping, maner os til stor forsigtighed. Beskæftigelsesproblemer er for os lige så vigtige som spørgsmålet om en videre liberalisering, ikke mindst under hensyn til de vidtgående told- og andre restriktioner, som danske frembringelser ofte er ude for i en lang række lande. Så længe vi må bevare en indførselsregulering — det er dog heldigvis mindre end 20 pct. af vor import, som er under denne indførselsregulering — vil der være et importørproblem, der må

[Chr. Christiansen.]

søges ordnet på en saglig måde. Mit parti har altid ment, at bevillingsudstedelsen skabte så få urimeligheder som overhovedet muligt, og har altid ønsket, at begrebet sofainportør kunne afskaffes, ligesom vi også ønsker en lettere adgang for nye importører. Vi vil gerne drøfte bestemmelserne vedrørende hele dette importørspørgsmål nærmere med handelsministeren.

Med hensyn til lovens administration tilslutter vi os bestemmelsen om at give handelsministeren bemyndigelse til at oprette de nødvendige administrative organer. Vi hænger os ikke i, om navnet „varedirektoratet“ skal bevares eller erstattes med et andet, men vi mener, at så længe vi skal bevare en erhvervsøkonomisk lovgivning, må vi råde over de nødvendige administrative organer med et tilstrækkeligt personale, således at sagerne kan få en både saglig, forsvarlig og hurtig behandling.

Da loven sidst blev behandlet her i tinget, var spørgsmålet om dækning af de udgifter, som kommunerne og andre lokale myndigheder havde haft ved benzinrationeringen, stærkt fremme i diskussionen. Jeg finder derfor anledning til at spørge den højtærede handelsminister, hvordan dette spørgsmål er blevet løst.

Det kunne også være interessant at høre, hvad den højtærede handelsminister tænker på, når der i lovforslagets § 18 er tale om foranstaltninger af vidtrækkende betydning, der bør gennemføres ved særlig lov.

Mit parti ønsker ikke denne lov blot for lovens egen skyld, heller ikke for at kunne gennemføre foranstaltninger, som ikke svarer til de alvorlige interesser, som vort land har på valutaens, eksportens, produktionens og beskæftigelsens områder; men vi ser på denne lovgivning som en praktisk foranstaltning, der har til opgave at understøtte og fremme Danmarks økonomi over for den øvrige verden, styrke og udvikle dansk erhvervsliv, virke for den størst mulige beskæftigelse og forbedre og stabilisere vort handelssamarbejde på lige fod med andre lande. Det er vor opfattelse, at vi endnu i nogen tid må have en lovgivning af en karakter og et omfang, som det fremsatte lovforslag giver udtryk for, og jeg kan derfor på mit partis vegne med disse

bemærkninger anbefale lovforslaget til villig behandling her i det høje ting.

Anker Lau: Jeg skal ved denne lejlighed afstå fra at holde mindetale i anledning af jubilæet og går lige over til sagen og situationen. Der foreligger her et forslag til en ny valutlov, som skal afløse den gamle vareforsyningslov, og det må, det erkender jeg, i visse henseender anses for en forbedring, og der er grund til at påskønne imødekommenhed over for flere af de synspunkter, vi fra oppositionens side fremførte sidste år. Jeg vil også gerne anerkende den nye og delvis forenklede opbygning af selve loven, selv om dens karakter af bemyndigelseslov vel nok er blevet en tak forstærket, og selv om den på enkelte områder åbner nye muligheder for vilkårlighed.

Inden jeg går over til de mere principielle betragtninger, som der er grund til at gøre ved denne lejlighed, vil jeg gerne gøre enkelte bemærkninger om nogle af de paragraffer, som er undergået visse ændringer, idet jeg dog først understreger den højtærede ministers udtalelse om, at formålsparagraffens bortfald ikke betyder, at de traditionelle bemyndigelser til foranstaltninger af erhvervsøkonomisk karakter nu skal være uden begrænsninger. Det er i øvrigt mit indtryk, at en del af forslagets nye formuleringer kun fastslår hidtidig praksis, og det er vel således et stort spørgsmål, om der er tale om nogen ny og mere liberal administration; men dette vil vi formentlig kunne få lidt mere at vide om i det kommende udvalg.

Princippet i § 4 om at give flere importbevillinger på vareområder, hvor der er konstateret væsentlige prisforskelle mellem vort land og udlandet, er ikke noget nyt heller, men må vel ses i forbindelse med loven om indseende med priser og dens formål. Det er altså en slags administrativ konkurrenceregulering, hvis virkning jeg dog mener man ikke skal overvurdere. Jeg tror ikke, de helt rigtige virkninger af konkurrencen kommer, før varen virkelig står på friliste.

Lovforslaget kommer også ind på forskellige muligheder for at indføre visse ændringer i importørkredsen, ændringer, som skal følge udviklingen i de enkelte forretninger. Det vil nok være svært at

[Anker Lau.]

gøre dette på rette måde, og selv om formålet synes rigtigt, er det her, jeg er bange for at nogen vilkårlighed kan komme frem. På områder, hvor staten skal dirigere, om jeg så må sige, befolkningens ve og vel, er generelle regler bedre end individuelle afgørelser med fare for vilkårlighed.

Så er der den højtærede handelsministers beslutning om, at han ikke i fremtiden ønsker vareforsyningsudvalgets tilslutning, hvis han kunne finde på at føre varer fra fri til bunden liste eller indføre nye restriktioner. Den højtærede minister begrundede dette med, at udvalget ikke hidtil har villet træffe sådanne afgørelser. Jeg tror ikke, det er rigtigt. Hvor det har drejet sig om beslutninger af den art, der her er tale om, har udvalget mig bekendt truffet beslutninger. Rationeringen sidste år blev tiltrådt af udvalget. Vi mente derimod ikke, at det var udvalgets opgave i detaljer at deltage i administrationen, og på andre områder er udvalget jo ikke beslutningsdygtigt ifølge loven. Udvalget er jo ikke til for at skaffe politisk rygdækning i almindelighed. Dette spørgsmål er naturligvis ikke af større betydning nu, da vi har en flertalsregering, der altid vil være sikker på flertal, inden den kommer til udvalget, men vi ved naturligvis ikke, hvor længe vi har denne stærke regering. Vi kan i hvert fald i det kommende udvalg drøfte, om der er nogen grund til at foretage forandringer i udvalgets arbejdsform. Det vil også være rigtigt samtidig at overveje, om det overhovedet er formålstjentligt at opretholde dette udvalg under de nuværende forhold. I alt fald skal det da have navneforandring.

Endelig synes jeg ikke, når loven skal være en valutalog og man ser bort fra det forsyningsmæssige, at det kan være rigtigt at opretholde bestemmelsen i § 6, stk. 2, om forbud mod salg til udlandet af endnu ikke indførte varer, men også dette kan vi drøfte.

Jeg anerkender som sagt de små fremskridt, der er gjort. Der tages jo et lille nøk hvert år, uden at der dog bliver taget større principielle beslutninger.

Jeg vil gerne i denne forbindelse spørge den højtærede minister om, hvorledes vor status er inden for OEEC. Så vidt jeg

husker, skulle vi for længe siden have været oppe på en liberaliseringsprocent på 90, men så langt er vi jo ikke kommet endnu. Jeg synes også, den højtærede minister bør gøre status over for tinget med hensyn til resterne af dollarpræmieringsordningen. Hvorledes fungerer den nu, og hvor mange penge er der tilbage i puljen?

Jeg skal gå over til de mere principielle betragtninger. Den højtærede minister synes i år at møde med en til dels ny og noget forenklet problemstilling. Loven skal nu være en valutalog og problemerne i dag sidestilles med problemerne ved lovens indførelse i 30'erne. Den mellemliggende periode med vareforsyningsproblemer, beskæftigelse o. s. v. er jo forbi. Der er bare det ved det, at den ny valutalog og dens administration, således som vi kan skimte den, tilsyneladende ikke adskiller sig ret meget fra sine forgængere. Jeg er naturligvis tilfreds med, at man erkender, at der ikke er noget forsyningsproblem i dag. Jeg har ofte tidligere påpeget, at en importbegrænsning ikke virker på dette område, hvorimod den er medvirkende til at holde priser og omkostninger oppe; og ikke mindst nu, da vi er inde i et vigende marked, kan en sådan lov hindre, at lavere priser kommer forbrugerne til gode. De varer, der ikke kan fås på tilfaldelse, kan nu købes på dollarbasis med 80 pct.s tillæg, og dette er jo en vældig beskyttelse for de hjemlige producenter af tilsvarende varer. I de senere år er det vist indtil trivialitet blevet fremhævet fra mange sider, at denne lov med sin importbegrænsning ikke kan bruges og ikke vil blive brugt til at værne den danske valuta. Dette gøres som bekendt ad helt andre veje, nemlig gennem den økonomiske politik.

Denne lov er som før sagt et glimrende instrument til at holde priser og omkostninger på det høje niveau, som ønskes af de kræfter i dansk økonomi, der gør en ophævelse af loven vanskelig, for at bruge den højtærede ministers egne ord fra fremsættelsestalen. Dette høje pris- og omkostningsniveau er jo til særlig skade for eksporterhvervene, ikke mindst for landbruget, hvis vanskeligheder på det internationale marked vi vist ikke bør undervurdere.

Jeg synes, det må betragtes som fastslået, at denne lov er ganske uegnet til at fremme

[Anker Lau.]

det formål, man påstår den har, og jeg synes ikke, nogen har bekræftet dette stærkere og bedre end den højtærede minister selv. Nok siger den højtærede minister i sin fremsættelsestale, at man må anse det for nødvendigt, at vi fortsat har en lov, der af hensyn til vore valutaforhold muliggør en vis regulering af indførslen, men så tilføjes det — sp. 357 — at

„hertil kommer, at de mange års importregulering har påvirket vor industrielle struktur på en sådan måde, at en pludselig ophævelse af vor importregulering ville stille betydelige dele af vor industri over for endog meget store vanskeligheder.“

Ja, her slap det ud. Loven er en beskyttelseslov, og det er jo i virkeligheden dens eneste formål. Jeg tror også, at vi alle sammen i virkeligheden er klar over det; men af politiske grunde har næsten alle nuværende og tidligere ministre jo bestridt dette på det voldsomste. Jeg tror, tiden er kommet til, at vi hellere må nævne tingene ved deres rette navn i stedet for at bilde os selv og befolkningen ind, at vi beskytter dansk valuta ved denne lov. Gang på gang i den højtærede ministers tale skinner dette beskyttelsesformål igennem. Der tales om de vanskeligheder, som ville opstå, hvis vi åbnede vort marked for udlandet gennem fuldført liberalisering. Senere siger ministeren — sp. 360 — at det

„sikkert vil være klogt, at man ved fremtidig importregulering ikke i alt for høj grad opretholder beskyttelsen af en industri, som alligevel ikke under frie forhold vil kunne klare sig“.

Det er jo ord, som jeg og andre i denne sal år efter år har gentaget, uden at nogen på regeringsbænkene lod sig påvirke deraf.

Jeg kunne nævne endnu flere udtalelser af den højtærede minister, men skal nøjes med at nævne det, om jeg så må sige, „dødsstød“, som den højtærede minister selv har tilføjet sin valutlov, få måneder før han blev minister. Det findes i Politiken for 4. marts 1957 — jeg beder om tilladelse til et kort citat. Her skriver professor Philip under overskriften „Overflødig at regulere importen“ følgende stærke ord:

„I dag sparer dansk importregulering os ikke valutatal værd at nævne, den

skaber heller ingen beskæftigelse, men den muliggør nogle prisaftaler, der ellers ikke ville kunne eksistere, og den beskytter gamle metoder og middelmådighed. Den er med til at forklare vor ringe produktivitetstilvækst inden for vor industri og fører til lidt lavere levestandard for befolkningen.“

Bedre kan det i virkeligheden ikke siges, og jeg kan erklære mig helt enig med den højtærede minister i disse udtalelser; men jeg må vel desværre frygte, at den højtærede minister ikke er helt enig med professoren af samme navn.

I denne forbindelse er det heller ikke uden interesse at lægge mærke til det andet lille regeringspartis stilling ved behandlingen af loven for et års tid siden. Som bekendt stillede retsforbundet ved tredje behandling i fjor forslag om helt at ophæve loven fra 1. januar 1957 med undtagelse af de daværende rationeringer for olie og benzin. Partiets ordfører, det ærede medlem hr. Tholstrup, ledsagede forslaget med følgende udtalelse — Folketingstidende 1956-57, sp. 1697 —:

„Det er slået fast, at vareforsyningsloven koster hundreder af millioner kroner i tab for landet som helhed, at den er et ganske ubrugeligt apparat til at sikre kronens købekraft med, og at den er et ganske ubrugeligt apparat til at skabe valutabalace med. Af disse tre vægtige grunde kan vi ikke stemme for lovforslaget, men ønsker loven afviklet straks.“

Det er i sandhed ejendommelige parlamentariske forhold, vi for tiden har her i landet. Vi havde ventet, at om nogetsteds, så måtte det dog være her, retsforbundet skulle have nogle resultater ud af samarbejdet. Vi har hørt tale om varedirektoratets ophævelse og om handelens liberalisering. Intet af dette fremgår umiddelbart af dette lovforslag. Vi har hørt om, at vareforsyningsdirektoratet skulle ophæves og resterne af det henlægges under ministeriet, og mange andre lignende planer. Men det højeste, ministeren stiller retsforbundet i udsigt, er en mulig nedsættelse af personaletallet med ca. 10 pct. i den kommende tid.

På alle de områder, som dette høje ting hidtil har været stillet over for, har de to små regeringspartier udvist en sådan beskedenhed, at det næsten grænser til selv-

[Anker Lau.]

udslettelse. Resultatet af denne store beskedenhed er altså, at det radikale venstre og retsforbundet nu møder som fanebærere for det store socialdemokrati med en valutalov, som er en beskyttelseslov, der kan sidestilles med en toldlov — som hr. Rytter rigtigt gjorde det forleden aften — og man kræver den gennemført for hele to år.

Jeg ser ikke andet, end at det må blive vor opgave i det kommende udvalg at finde ud af, hvor dybt denne beskyttelse går, hvor stærkt den virker på de mere afgørende områder, og hvor berettiget den eventuelt kan være på andre områder. Vi må have besked om, hvor langt regeringen vil gå i retning af fortsat liberalisering, også af hensyn til den inflation, som stadig væk flyder stærkere her i landet end ude, og vi må finde ud af konkurrencens virkelige betydning for vort prisniveau.

Endelig — og det er vel det allervigtigste — må vi tilpasse denne lov og dens administration til den mulighed, at vi snart skal træffe beslutning om de europæiske markedsplaner. Hvis vi er bag efter de andre lande på disse områder, hvis vi her har ordninger og restriktioner, som kommer på tværs af det, der muligvis skal gennemføres, vil vi være dårligt stillet; det er af betydning for hele den danske produktion, at den indstiller sig på den rationalisering og mekanisering, som ikke hidtil har været mulig eller nødvendig i et lille, lukket, dansk marked, men som vil give store muligheder på det euroæpiske marked.

Vor endelige stilling til lovforslagets gennemførelse vil helt afhænge af de resultater, der kan opnås, når vi i et udvalg kommer i gang med disse undersøgelser.

Weikop: Man kan vist med sandhed sige, at den højtærede handelsminister ikke giver ved dørene, for det har da i alt fald ikke hjulpet det fjerneste, at de tre højtærede ministre hr. Viggo Starcke, hr. Søren Olesen og hr. Oluf Pedersen bønfaldende har rakt hatten frem. De har ikke fået en skil-

ling. Ministeren har smækket døren hårdt i for næsen af de tre supplikanter. Han har end ikke villet give dem fem flade øre for retsforbundets program, men vel sagt det samme til de herrer, som den højtærede minister har skrevet i Politiken: at retsforbundets program er uden værdi og slagkraft, når et ansvar skal bæres. Retsforbundets og den højtærede minister hr. Viggo Starckes krav har jo gennem årene været lukning af varedirektoratet, ingen importregulering, fri import, ingen restriktioner o. s. v. I skrift, i tale, gennem æteren er kravet hamret fast, og så sent som i sommer slog den højtærede minister hr. Viggo Starcke atter fast, at det er den nuværende regerings agt at forenkle og nedsætte toldsatserne, undersøge muligheden af liberaliseringens fremme og lukningen af varedirektoratet. Da var hr. Viggo Starcke højtæret minister.

Hvad er det så, den højtærede handelsminister siger hertil? Ja, han siger: vi — det må vel være regeringen inklusive de tre retsstatsministre — anser det for nødvendigt fortsat at have en lov, der kan regulere importen, og vi må også bevare varedirektoratet, eller hvad det nu kommer til at hedde — som den højtærede minister sagde i sin fremsættelsestale. Jeg forstår godt, at den højtærede handelsminister ikke tillægger det nogen som helst betydning, hvad institutionen hedder, for den højtærede minister mener jo, at den skal bevares og beskæftige, som det blev sagt for lidt siden, mindst 350 mennesker. Jeg spørger mig selv, om det nogen sinde tidligere er hændt, at tre ministre er blevet klædt af af en ministerkollega som i dette tilfælde. Politisk ynkeligt og politisk afklædt står det parti, der ikke undså sig for at hænge navnene ud på gader og stræder på dem, der stemte for toldloven i sin tid. Retsforbundet har søgt ved hæmningsløs agitation at kapre vælgere blandt de erhvervsdrivende og forbrugerne. Mon ikke de erhvervsdrivende, der har næret tillid til retsforbundets gyldne løfter, med store forventninger har set hen

[Weikop.]

til den dag, da retsforbundet fik indflydelse på, hvorledes en valutalov skulle formes, eller rettere sagt den dag, da det kunne gennemføres, at den helt ophævedes? Retsforbundets kritik af vareforsyningsloven har jo, uden overdivelse sagt, ikke været blid. Retsforbundet har hverken sparet på krudtet eller kræfterne, når det gjaldt vareforsyningsloven; og som det ærede medlem hr. Anker Lau for lidt siden sagde, har det været retsforbundets opfattelse, at denne lov som helhed bragte landet tab på hundreder af millioner kroner. Vi andre, og de konservative i særdeleshed, fik læst og påskrevet, når vi ikke ville støtte retsforbundets forslag i forbindelse med vareforsyningsloven; vi ville, sagde retsforbundet, ikke helt og fuldt tage afstand fra det planøkonomisk dirigerede samfund, men vi ville bare tage afstand fra et socialistisk eller socialdemokratisk planøkonomisk samfund. Ja, jeg kan sige: bare dog retsforbundet ville gøre det her i dag!

Forventningerne måtte naturligvis på en sådan baggrund være store til retsforbundets første medvirken til en ny vareforsyningslov. Nu ser vi resultatet. Man kan sige, at det hele har været mundsvejr fra retsforbundets side, for retsforbundets ministre er jo med fuld musik gået ind for alt det, de tidligere foragtede, for det, om hvilket de med en vis hån i stemmeføringen sagde, at det var det, de gamle og forbenede partier gennemførte. Det må være med en underlig følelse, at den højtærede minister hr. Viggo Starcke er gået ind for det foreliggende lovforslag, og det må han jo have gjort, for ellers sad den højtærede minister hr. Viggo Starcke ikke på ministerbænken. Retsforbundet har også kaldt vareforsyningsloven — eller rettere sagt en vareforsyningslov, der ligner den, vi behandler i dag, for, som den socialdemokratiske ordfører lige sagde, det reelle indhold er jo stort set det samme — for en lov med falsk varebetegnelse. Jeg er tilbøjelig til at tro, at ikke blot erhvervene, men alle, der kender bare lidt til retsforbundets tidligere stilling til denne lov, med undren ser, at retsforbundet, jeg havde nær sagt i intimt venskab med socialdemokraterne, fremsætter dette forslag.

Jeg kunne godt tænke mig, at erhvervene

nu ville sammenligne retsforbundet med et firma, der benytter urigtig angivelse til påvirkning af efterspørgslen. Hvis et firma påvirker efterspørgslen ved urigtig angivelse, vil det kunne straffes, som den højtærede handelsminister ved, efter loven om falsk varebetegnelse. Det bliver retsforbundet jo ikke, derimod vil alle de, der føler sig svigtet — jeg tør godt sige snydt — af retsforbundet, meget snart få lejlighed til at tilkendegive, hvad de mener om retsforbundet. Der er oven i købet nogen, der siger, at retsforbundets repræsentanter vil blive fejlet ud af de kommunale råd den 4. marts. Det vil tiden jo vise.

Den højtærede handelsminister har ikke med sit forslag nærmet sig retsforbundets synspunkter. Derimod har ministeren på enkelte punkter nærmet sig de synspunkter, vi fremførte i fjor, jeg kan godt sige så vidt, at ministeren i sit forslag ganske har tiltrådt vort ændringsforslag, der gik ud på at fjerne bemyndigelsen til at regulere og rationere af valutatiske grunde. Jeg glæder mig selvfølgelig over, at den højtærede minister på dette punkt er langt mere fornuftig end sin partifælle, den højtærede minister hr. Jørgen Jørgensen, og den tidligere ordfører for socialdemokratiet i denne sag, det ærede medlem hr. Lars P. Jensen, der netop i fjor bebrejdede os, at vi ikke erkendte tidens alvor, når vi kunne stille et forslag præcis som det, den højtærede handelsminister nu har fremsat. Jeg skal sandelig ikke citere hele Folketingstidende, som det i øvrigt var den tidligere ordførers, det ærede medlem hr. Lars P. Jensens, vane at gøre, når han skulle påvise vore gode gerninger; jeg kan blot bede ham om at gennemlæse nogle af sine egne udtalelser — jeg kan også bede det ærede medlem hr. Chr. Christiansen gøre det — så kan de se, hvor forsigtig man skal være med at fordømme gode forslag fra oppositionen.

Desværre har den højtærede handelsminister ikke fulgt de øvrige retningslinjer, som vi angav i fjor, men derimod foreslået en administration og beføjelser, der kan hindre liberalisering i egentlig forstand — jeg lægger tryk på ordet egentlig. Den højtærede minister siger, at liberalisering kan finde sted ved en mere liberal bevillingsudstedelse. Jeg spørger: er ministeren ikke enig med mig i, at den form for liberalisering

[Weikop.]

aldrig vil blive godkendt som liberalisering af OEEC? Med andre ord, der er ikke tale om liberalisering, men alene om en efter handelsministerens mening mere hensigtsmæssig fordeling af bevillingerne og fordeling af valutaen.

Klarest synes jeg dette træder frem i reglerne om, at bevillingsudstedelsen kan forøges, hvis der er en mærkbar forskel mellem priserne her i landet og i udlandet på tilsvarende varer. Så kan man spørge: betyder det, at man ikke vil tillade import, medmindre der er en prisforskel? Og hvad er en „tilsvarende vare“? Udenlandske priser kan jo meget vel være højere på en vare eller en maskine, eller hvad ved jeg, der bruges til samme formål. Skal der så ikke gives friere bevillinger på et sådant område? Det er vistnok en meget farlig regel; når jeg siger „at“ den er farlig, er det, fordi jeg lige har hørt det ærede medlem hr. Chr. Christiansens udtalelse herom. Jeg kan i denne forbindelse minde den højtærede minister om ministerens forgænger, der af Forbrugerrådet blev opfordret til at sætte køleskabe og frysebokse på friliste, netop fordi de danske priser var for høje og udenlandske typer var mere velegnede.

Jeg spørger: vil ministeren med den formulering, der nu står i loven, kunne hindre eller modsætte sig krav fra Forbrugerrådet, hvis og når sådanne krav stilles, selv om andre kræfter — jeg forstod på det ærede medlem hr. Chr. Christiansen, at der var sådanne kræfter — trækker i modsat retning? Ministerens egne erfaringer — det var vist med oliefyr — er nok heller ikke helt gode. Så faste regler om bevillingsudstedelse synes jeg må være betænkelige. Bevillingerne kan bl. a. gøres afhængige af virksomhedens art, omfang og øvrige forhold, og om der er udøvet selvstændig forretningsvirksomhed på det pågældende område. Den højtærede minister vil måske heroverfor sige: ja men sådan har praksis jo været tidligere. Men lovfæstelse af praksis hindrer efter min mening en nødvendig smidighed og giver administrationen, om jeg så må sige, en fast bemyndigelse, der i nogen grad giver fuldstændig hals- og håndsret over importørerne. Her kan administrationen både give og tage.

Ingen har stærkere — tør jeg sige — end det radikale venstre ønsket tildelings-systemer fjernet. Jeg kan bare nævne bil-tildelingen, som de radikale bekæmpede. Der er efter min mening kun én måde, hvorpå man kan kvæle sofaimportørerne, og det er ved at sætte varer på friliste eller give bevillinger efter behov, d. v. s. fri bevillingsudstedelse, eller at gå andre veje, som den forrige regering har benyttet, hvis man ikke helt tør lade importen få frie tøjler, og jeg erkender, at en sådan situation naturligvis kan foreligge. Jeg tror, at handelsministeren skulle sløjfe alle disse regler om administrationens praksis og holde sig til det, vi foreslog i fjor, nemlig at der bør tilstræbes så frie forhold for erhvervslivet som muligt bl. a. ved udvidelse af frilisterne, at importen skal gøres størst mulig under hensyn til betalingsbalancen, og at importen skal tilrettelægges således, at der skabes den fornødne konkurrence. Herved giver man bemyndigelsen en afgrænsning og giver mulighed for at skifte administration, som forholdene nu kræver det.

Jeg forstår heller ikke helt — det må jeg sige ligesom det ærede medlem hr. Anker Lau — hvorfor ministeren vil slette bestemmelsen om, at overførsel af varer fra friliste til bunden liste kun kan ske med tilslutning fra vareforsyningsudvalget. Det har dog været en bestemmelse, som både det radikale venstre og socialdemokratiet har været så glade for, og de har altid henvist os til, når der skulle ske et eller andet, at det kom jo i vareforsyningsudvalget. Det kan dog ikke være, fordi handelsministeren ikke kan få tilslutning til sine forslag. Trekanten sikrer ham jo tilslutning, og jeg kan dårligt tænke mig, at der vil være nogen risiko for ministeren fra retsforbundets side ved at komme med noget sådant i vareforsyningsudvalget; jeg kan dårligt tænke mig, at det vil gå i vareforsyningsudvalget, som det er gået i finansudvalget.

Må jeg minde om, at den højtærede minister hr. Jørgen Jørgensen i sin tid var så, jeg var lige ved at sige genial at give den venstre-konservative regering, efter at den havde virket et års tid, grønt lys for al den liberalisering, den ønskede at gennemføre. Den højtærede minister hr. Jørgen Jørgensen var så glad for sit påfund, at han dengang benyttede

[Weikop.]

enhver lejlighed til at spørge regeringen: hvorfor liberaliserer I ikke noget mere? Vi har jo givet jer lov dertil. Ja, tiderne skifter unægtelig; nu er det handelsminister Philip, der skal varetage denne side af vareforsyningslovens administration. Nu er det minister Jørgen Jørgensens partifælle, der har ansvaret, magten og æren, og vi behøver ikke at give handelsminister Philip eller regeringen grønt lys til at liberalisere. Minister Jørgen Jørgensen og handelsminister Philip har magt til at liberalisere alt, hvad de ønsker — faktisk uden at spørge os.

Det er imidlertid, ligesom det grønne lys, som den højtærede minister hr. Jørgen Jørgensen i sin tid tændte for den daværende regering, er ved at skifte farve ved forhandlingen i dag. Det ser ligesom noget gult ud, og gult lys betyder, at der ingenting sker. Og så ser det for resten ud til, at det vil gå over til at blive rødt, efter det, den socialdemokratiske ordfører sagde i dag. Mon ikke den højtærede handelsminister er ganske klar over, at nogle af hans socialdemokratiske venner allerede er ved at gøre stopskiltet klar? Jeg tror i øvrigt, at de allerede har gjort det. Og selv om den højtærede minister hr. Viggo Starcke kan lide den røde farve — ellers sad han som bekendt ikke i regeringen — må det alligevel være bittert for en handelens frigørelsesprofet, der hader al regulering, at skulle svinge med den røde lygte og stoppe for den frie handelstrafik og stoppe for importen.

Må jeg til spørgsmålet om lovens løbetid sige, at vi gerne vil overveje en 2 års forlængelse under forudsætning af, at vore ændringsforslag bliver gennemført.

Og så må jeg i anledning af det ærede medlem hr. Chr. Christiansens udtalelse om vor stilling tidligere fremhæve, at vor stilling til vareforsyningsloven er den samme som tidligere, nøjagtig den samme. Vi erkender, at vi må have en vareforsyningslov, men mener, at den kun må indeholde absolut nødvendige bemyndigelser til ministrene, et synspunkt, jeg tror mange vil dele. Vi ønsker i modsætning til retsforbundet ikke at stille forslag, som vi ikke selv ville gå ind for, hvis vi havde regeringen.

A. C. Normann: Da jeg på mit partis vegne overtog ordførerskabet i forbindelse med den lov, der her behandles, satte jeg mig for at studere dens 25-årige historie, også længere tilbage end de 7 år, i hvilke jeg har oplevet de forhandlinger, der har været ført om denne lov i det høje ting. Det har været meget interessant læsning, men ved at sammenligne de taler, der tidligere er holdt her i tinget fra de to oppositionspartiers side, med de taler, som de ærede medlemmer hr. Anker Lau og hr. Weikop har holdt i dag, har jeg egentlig fået det hovedindtryk, at det, som for dem er ønskemålet, er at have en vareforsyningslov i de perioder, hvor der sidder en venstre-konservativ regering, men ikke at have nogen, når der sidder regeringer af anden farve. Man siger til det radikale parti, at vi er fanebærere for en socialdemokratisk eller socialistisk — jeg ved ikke, hvordan det lød — beskyttelseslov. Ja, her har vi igen den mærkelige dualisme. Hvis det var rigtigt nu, ville det også have været det i den periode, da det ærede medlem hr. Weikop var handelsminister, men der er bare den forskel, at dengang var fanen ligesom lidt tungere at bære, for da var det i højere grad en beskyttelsesfane, end det er i øjeblikket.

Det ærede medlem hr. Weikop nævnte den periode, i hvilken — det er ganske rigtigt — det radikale venstre og det daværende ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Lejre) sagde til den daværende handelsminister: I kan liberalisere noget mere, for vi har givet jer grønt lys — det gjorde det radikale venstre i den periode, da venstre og de konservative regerede. Det er rigtigt, at det var vor indstilling dengang, at den liberalisering, som den daværende regering ville tage ansvaret for, ville vi være med til at skaffe den parlamentarisk basis for. Jeg synes, det var en rigtig holdning, og vi hørte ikke megen kritik af den. Jeg tror, at hvis det ærede medlem hr. Weikop nu ligesom ser en anden tilstand deri, at der nu sidder en radikal handelsminister, til hvem disse opfordringer ikke lyder, så er det netop, fordi stillingen nu også i den henseende er en anden. Dengang stod vi jo over for en regering, som over for os ustandselig havde slået sig til ridder på at være liberalistisk, og som havde ført sin

[A. C. Normann.]

agitation derpå forud for valgene allerede dengang, som den også har gjort det siden. Derfor tror jeg virkelig, det var rimeligt at minde den daværende regering om, at det ikke kunne være så urimeligt, nu den havde grønt lys til at liberalisere, at den også i beskeden grad benyttede sig deraf.

Et andet indtryk, der fæstner sig ved gennemgangen af disse 25 års historie, er, at i de perioder, hvor venstre og de konservative har haft regeringsmagten, har de ikke benyttet sig af lejligheden til at liberalisere og til at føre de handlinger igennem, som de nu angriber os andre for heller ikke at have ført frem. Det samme gælder spørgsmålet om administrationens omfang.

Med hensyn til selve det foreliggende lovforslag vil jeg gerne sige, at for en væsentlig del er de ændringer, som lovforslaget indeholder i forhold til den gældende lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger, vareforsyning m. v., som den jo hedder, en ajourføring, som vel til en vis grad er i overensstemmelse med gældende praksis. Men selv om det er tilfældet, har reglerne samtidig undergået en betydningsfuld ændring, og vi i det radikale venstre deltager meget gerne i forslagens videre behandling i den hensigt at få det gennemført. Vi har den opfattelse, at den ændrede karakter af den lov, som nu ophører med at være en vareforsyningslov, og som i hovedsagen kun kommer til at indeholde bemyndigelser med valutarisk sigte, vil vække tilfredshed hos erhvervene og forhåbentlig også hos oppositionspartierne, når det kommer til stykket, og efterhånden som arbejdet skrider videre frem.

Jeg havde jo nok regnet med, at de to ærede partier ville fremkomme med overbud i retning af en reduktion af de bemyndigelser, der gives den højtærede handelsminister, og at de i det hele taget, som sædvanen er, ville være beherskede i deres anerkendelse af lovens ændrede karakter, uanset at en hel del af deres traditionelle synspunkter er med til at præge forslaget. Det ærede medlem hr. Weikop erkendte jo også, at forslaget i høj grad havde dette præg. Ville det ikke have været en smuk gestus her ved 25 års jubilæet, om de to ordførere for venstre og de konservative havde sagt: vi takker for denne imøde-

kommenhed; udviklingen har nu medført, at vi i højere grad end tidligere er enige, lad os derfor være glade for de fremskridt, som forslaget faktisk er udtryk for?

For enhver, der ønsker liberaliseringen ført så vidt frem, som det under de rådende forhold er muligt, er lovforslaget et betydeligt fremskridt, både når det ses i forhold til den gældende lov og i forhold til den lov, oppositionspartierne opretholdt i deres regeringstid. I øvrigt har loven siden dengang kun undergået relativt små ændringer.

Ud fra mit partis principielle økonomiske synspunkter er der grund til at glæde sig over, at den højtærede handelsminister har haft mod til at fjerne en række bemyndigelser i loven. De fleste erkender vel, at valutariske hensyn vejer lige så tungt til i dag, som de har gjort i den største del af tiden, siden vi overhovedet fik en valutlov. Gennem hele denne lange periode har de valutariske hensyn vejet til med skiftende styrke, de har haft en skiftende vægt, men i øjeblikket kan man i alt fald ikke sige, at de har mindre vægt end i perioder, hvor der her i tinget har været enighed, eller i alt fald stort set enighed, om at opretholde denne lovgivning. Derimod har forudsætningerne for lovens anvendelse ændret sig bl. a. som følge af Danmarks deltagelse i den almindelige liberalisering og som følge af ophøret af efterkrigstidens forsyningsvanskeligheder. Og når der i forslaget er holdt en ventil åben med henblik på tilfælde af uforudset knaphed på for os nødvendige varer, tror jeg ikke, at nogen vil komme til at savne de bemyndigelser, som nu bortfalder.

Det må imidlertid erkendes, at den frigørelse, lovforslaget er udtryk for, ikke er en fuldstændig frigørelse; omfanget heraf vil komme til at afhænge af den måde, på hvilken loven administreres. Det er det radikale venstres opfattelse, at den højtærede handelsminister ved anvendelsen af sine bemyndigelser selvfølgelig bør tilstræbe en fjernelse af hindringerne for den fri importhandel, og vi har tillid til, at dette også er den højtærede ministers hensigt. Men vi erkender, hvad også den højtærede minister understregede i sin fremsættelsestale, at det er nødvendigt fortsat ikke alene at tage hensyn til valutavanskelighederne i direkte forstand, men at det også i tempoet frem

[A. C. Normann.]

mod en større liberalisering er nødvendigt at tage hensyn til, at de mange års importregulering og den beskyttelse, denne har medført, har påvirket vor industrielle struktur på en sådan måde, at en pludselig ophævelse af reguleringen vil stille dele af industrien over for meget store vanskeligheder. Denne sidste vending er den højtærede handelsministers udtryk fra fremsættelsestalen. Jeg kan ikke tænke mig, at det ærede medlem hr. Weikop med sit kendskab til erhvervsforhold vil benægte det, selv om det ærede medlem har den opfattelse, at det er forsvarligt at gå over til at sætte den danske industri ud i den fri blæst; jeg kan ikke tro, at det ærede medlem vil anse det for forsvarligt efter en periode med 25 års industribeskyttelse, gennemført på en måde, som i alt fald for dele af industrien har haft en afgørende betydning, at lade alt dette ophøre på én dag.

For min del har jeg den opfattelse til fælle med mange andre, at der på en del færdigvarers område bør udvises så megen smidighed, at der i perioder kan lempes på importbegrænsningen, hvis vort eget prisniveau ligger for højt i forhold til udlandets, for derigennem at påvirke de danske priser. Undertiden kan måske selv en beskeden import af en sådan vare have stor prisvirkning, og jeg tror, at den beskæftigelsesmæssige virkning — det vil jeg gerne sige som min opfattelse i relation til diskussionen om beskæftigelsen — af en import på sådanne områder som regel overvurderes. De beløb, forbrugerne betaler for meget for sådanne beskyttede varer, kan de ikke købe andre danske produkter for. Men det må naturligvis erkendes, at en omfattende frigørelse måtte forudsætte tilstedeværelse af en rimelig valutareserve, som kunne klare overgangsforbruget af fremmed mønt, og også af den grund er et moderat tempo nødvendigt.

Det er i sig selv en fordel, at loven er blevet enklere, og at de hensyn, hvorefter loven skal administreres, nu fremtræder tydeligt efter formålsparagraffens fjernelse; og anvisningerne i §§ 3 og 4, de bestemmelser, der tilsigter at hindre sofaimportører i at udnytte den overordentlig dyre virksomhed, vil forhåbentlig kunne administrere-

res effektivt. Det samme ønske har vi vedrørende den vanskelige opgave at give de unge erhvervsfolk og andre nye importører deres chance. Det er efter vor opfattelse meget afgørende, at administrationen kan gennemføres på en sådan måde; og i den henseende tror jeg at vi alle er enige om, at der skete store forsyndelser for nogle år siden, da importreguleringen var strengere, end den er i dag.

Jeg har også et enkelt forbehold at tage. Det gælder §§ 4, 7, 17 og 18, i hvilke der indeholdes bestemmelser om vareforsyningsudvalgets indflydelse. Jeg har den samme opfattelse, som allerede er kommet til orde i denne debat, at det vil være heldigt, at man opretholder den gamle tilstand, hvorefter overførelsen fra friliste til bunden liste kun kan gennemføres, hvis der er flertal derfor i vareforsyningsudvalget, og hvorefter udvalget bør kunne sige til den til enhver tid siddende minister, når denne vil hindre en særlig vigtig ændring: den anser vi for betydningsfuld nok til, at den bør kunne forelægges folketinget. Det er rigtigt, at man så vidt muligt bør holde administrationen og lovgivningen adskilt, men man skal vare sig lidt for denne, jeg var lige ved at sige frase, men det er i og for sig ikke et udtryk, jeg mener bogstaveligt, for der er jo megen sandhed i den almindelige opfattelse og den almindelige måde at sige det på, at disse to ting skal holdes adskilt — men alligevel: man skal vare sig for virkningen og ikke gøre det til en lære, der dækker i alle situationer, for der er stor forskel på bemyndigelseslove og andre former for lovgivning, og navnlig når det drejer sig om en bemyndigelseslovgivning, der åbner så vide muligheder for administrationen som den lovgivning, vi her taler om. Det er jo ikke fri for, at det ofte er sådan, at hvor der er tale om bemyndigelseslove, kan man faktisk tale om administrative afgørelser af så stor vigtighed, at man snarere kan sige, at det er administrationen, der har overtaget lovgivernes funktioner, end det omvendte. Men i øvrigt tænker jeg, at der under udvalgsarbejdet kan gives nærmere begrundelse for bestemmelserne i den henseende, hvis den højtærede minister lægger nogen vægt derpå.

Som helhed betragtet mener det radikale venstre at lovforslaget er et betydnings-

[A. C. Normann.]

fuldt fremskridt, og jeg kan på mit partis vegne give tilsagn om en god vilje til at bidrage til dets gennemførelse.

Niels Andersen: Det foreliggende lovfor-
slag fremtræder med betydelige liberale
ændringer i forhold til tidligere kendte vare-
forsyningslove. Der er dog adskillige punk-
ter både i lovforslaget og i den højtære-
de handelsministers fremsættelsestale, jeg
kunne ønske nærmere belyst.

Den højtærede handelsminister fremhæver
i sin fremsættelsestale, at når en lovgivning
af den her omhandlede art trods mange
bestræbelser og trods regeringer af skiftende
partifarve aldrig er blevet ophævet, må
det skyldes, at der i dansk økonomi er
kræfter, der gør en ophævelse meget van-
skelig. I den anledning kan der være grund
til at spørge om, hvilke kræfter der dog
besidder en sådan magt. Det fremgår af
fremsættelsestalen, at der er tale om øko-
nomiske kræfter, og derfor må det være
nærliggende at påpege, at den hidtil førte
beskyttelsespolitik med hjemmel i de hid-
tidige vareforsyningslove har gjort det
muligt at akkumulere store økonomiske
kræfter, således at vi i dag står i den situation
direkte at være afhængige af disse økono-
miske magtfaktorer. I denne forbindelse
må jeg måske fremhæve, at protektionistisk
politik altid betyder en koncentration af
magt, som lægges i hænderne på de menne-
sker, der nyder godt af beskyttelsen. Det
har igennem årene først og fremmest været
retsforbundets talsmænd, der har peget på
denne fare, og derfor må vi hilse med glæde,
at vore synspunkter efterhånden er ved
at trænge igennem; det foreliggende lov-
forslag bærer tydeligt præg heraf, selv om
der er afsnit i lovforslaget, vi kunne ønske
mere klart præciseret.

Må jeg i denne forbindelse fremhæve,
at retsforbundet naturligvis ønsker at frem-
me liberaliseringen, men ikke i et så stærkt
tempo, at det afstedkommer for pludselige
og voldsomme vanskeligheder for landets
erhvervsliv. Vi anser det for vor opgave
at føre liberaliseringen frem i et sådant
tempo, at den hærtningsproces, dansk
erhvervsliv skal igennem for at klare
konkurrencen på det internationale marked,
bliver så effektiv som muligt. Denne hær-

ningsproces kunne dansk erhvervsliv for
længst have overstået, såfremt man i højere
grad havde lyttet til retsforbundets syns-
punkter og rettet sig derefter. Med henblik
på de nye markedsmuligheder er konkurren-
cencevnen på verdensmarkedet et uafvisel-
ligt krav. Jeg kan i denne forbindelse hen-
vise til den højtærede handelsministers
bemærkninger i fremsættelsestalen om, at
man ved fremtidig importregulering ikke i
alt for høj grad opretholder beskyttelsen
af en industri, som alligevel ikke under frie
forhold vil kunne klare sig. Det må slås
fast, at det under ingen omstændigheder,
når fri handels- og erhvervsudøvelse er
mulig, er hensigtsmæssigt at opmuntre til
former for industri, som kun kan leve bag
importreguleringens beskyttelse.

Må jeg opfordre den højtærede handels-
minister til at drage den fulde konsekvens
af den navneforandring, lovforslaget har
været genstand for, således at al protek-
tionisme forsvinder. Det har kostet for-
brugerne i vort land alt for store beløb,
at vi gennem årene har opretholdt en
beskyttelsespolitik til gunst for de få,
men til skade for de mange. Det har hævet
vort omkostningsniveau til skade for de
erhverv, der skal konkurrere på verdens-
markedet. Her tænker jeg i første række
på vort landbrugserhverv, der i alt for
mange år har måttet betale beskyttelses-
priser for de nødvendige forbrugsvarer,
der er fremstillet her i landet af den be-
skyttede industri, medens landbruget har
måttet holde sig til verdensmarkedspriserne.
Det samme må gælde for alle andre erhvervs-
udøvere: at verdensmarkedsprisen skal være
gældende såvel for eksportmarkedet som
for hjemmemarkedet. Når vi frem til dette
forhold, vil omkostningsniveauet også sæn-
kes, og det er netop en sådan udvikling,
landbrugserhvervet gang på gang har ud-
trykt ønske om.

I fremsættelsestalen anføres også, at af
hensyn til vore konkurrencemuligheder over
for udlandet og af hensyn til den hjemlige
prisdannelse må man gå ind for en vis frigø-
relse af importen. I lovforslagets § 4 tales der
om, at der skal tilstræbes en rimelig konkurren-
ce på det danske marked bl. a. ved forø-
gelse af bevillingsudstedelsen på vareområ-
der, hvor der består mærkbar forskel mellem
priserne her i landet på danske varer og

[Niels Andersen.]

priserne i udlandet på tilsvarende udenlandske varer, og ved udvidelse af fri-listerne for indførsel.

Det må vel fortolkes således, at dér, hvor der hidtil har været en betydelig beskyttelse for den hjemlige industri, ønsker man at åbne for en friere import, således at priserne kan bringes nedad. Når det er tilfældet for de vareområder, hvor prisforskellen er størst mellem indenlandske og udenlandske varer, skulle det være så meget lettere at gennemføre den fulde liberalisering for de vareområders vedkommende, hvor en mindre prisforskel mellem indenlandske og udenlandske varer gør sig gældende, og det vil i realiteten sige, at vi meget hurtigt kan se hen til den fulde liberalisering på alle vareområder. Alligevel taler den højtærede handelsminister i sin fremsættelsestale om fordelingen af importtilladelser og fremhæver i denne forbindelse, at det må være vigtigt, at de, der skal administrere importtilladelserne, stadig har for øje, at de kun gives til folk, der også uden importregulering ville drive forretning på det pågældende område.

De betragtninger, den højtærede handelsminister lægger til grund vedrørende nyimportører og de såkaldte sofaimportører, er retsforbundet enigt med ministeren i. Nyimportører har gennem mange år været stedmoderligt behandlet. I denne forbindelse vil jeg gerne nævne, at handelens udøvere under ingen omstændigheder altid kan være tilfredse med det skøn, administrationen lægger til grund for udstedelsen af importbevillinger. Det må være noget mere realitetsbetonet, der danner grundlaget for bevillingsudstedelsen; det må være det salg, de enkelte virksomheder har inden for de forskellige varegrupper, der er bestemmende for bevillingernes størrelse.

Med salg mener jeg den varemængde, der er solgt til forbrugere og handlende, som ikke selv ønsker at importere de pågældende varer. Således som bevillingsudstedelsen hidtil har fundet sted, virker den varefordyrende, fordi varerne må passere unødvendige led, hvad der tillige betyder, at de forholdsvis få storimportører inden for de enkelte varegrupper kan dirigere varefordelingen og dermed få en afgørende indflydelse på prisdannelsen. Dette vil i

realiteten sige, at den frie konkurrence til dels er udelukket, alt sammen til skade for forbrugerne, der må betale denne kunstige varefordyrelse, og til gunst for de forholdsvis få, som direktoratet for vareforsyning skønner egnede til at modtage importtilladelser. Derfor tillader jeg mig at gentage over for den højtærede handelsminister, at grundlaget for udstedelse af importtilladelser må være det salg, den enkelte virksomhed har inden for de forskellige varegrupper. Det har virket fuldkommen urimeligt, at de firmaer, der ved valutacentralens oprettelse i 1932 fik et stort tildelingstal, igennem 25 år har været begunstiget med hensyn til importtilladelser på bekostning af den nye generation, der har måttet affinde sig med latterligt små bevillinger, fordi der først og fremmest måtte tages hensyn til gamle importører. Der må skabes lige vilkår på dette område, og det hensyn, der hidtil er taget til de gamle importører, blot fordi de er gamle, må træde i baggrunden. Grundlaget må være det varebehov, den enkelte virksomhed har, hvad enten den er gammel eller ny. Jeg skal ikke underkende de bestræbelser, den højtærede handelsminister har udfoldet for i det foreliggende lovforslag at dele sol og vind lige, men en mere præcis formulering i henhold til de betragtninger, jeg her har gjort gældende, er ønskelig.

I det foreliggende lovforslag kan der være grund til at hæfte sig ved den mindre bemyndigelse, handelsministeren udstyres med på rationeringens område. Det er naturligvis tilfredsstillende, at den liberale islæt, lovforslaget i øvrigt udmærker sig ved, også tydeligt fremgår af lovteksten.

Derimod må jeg give udtryk for nogen betænkelighed med hensyn til den bemyndigelse, boligministeren udstyres med i henhold til lovforslagets § 7. Det står mig ikke klart, hvorfor boligministeren skal bemyndiges til at træffe midlertidige foranstaltninger til regulering af bygge- og anlægsvirksomheder. Mig bekendt er der ikke i dag nogen mangel på byggematerialer, hvorfor det skulle synes ganske overflødig at udstede materialebevillinger. Er der imidlertid vareområder, hvor det kniber med forsyningen, anmoder jeg den højtærede minister om at oplyse, hvilke varer det drejer sig om. En bemyndigelse som

[Niels Andersen.]

den i lovforslaget anførte kan efter min opfattelse kun være berettiget, såfremt der er underforsyning af varer, men er det ikke tilfældet, indebærer den anførte bemyndigelse muligheden for, at den højtærede boligminister kan afgøre, hvor der skal bygges, og hvad der skal bygges. Det er min opfattelse, at samfundet meget bedre selv kan foretage den fornødne regulering på det område, end et ministerielt kontor i København kan gøre det. Der vil formentlig ikke blive opført bygge- og anlægsvirksomheder, medmindre der er et behov for det og de fornødne midler kan tilvejebringes. Heri ligger der en regulator, som staten endnu har et vist indseende med. Jeg stiller mig derfor tvivlende over for hensigtsmæssigheden af den omtalte bemyndigelse og vil gerne drøfte de nærmere omstændigheder i udvalget.

De udførselsrestriktioner, der omtales i § 6, bør indskrænkes til det mindst mulige, og dette bør efter min opfattelse drøftes med vareforsyningsudvalget.

I §§ 3, 6 og 7 tales der om bemyndigelse til handelsministeren i forbindelse med Danmarks aftaler eller samarbejde med udlandet. Jeg anmoder den højtærede handelsminister om at uddybe, hvornår og hvorledes en sådan bemyndigelse skal anvendes, og jeg forbeholder mig min stilling til det spørgsmål, indtil en nærmere belysning af det har fundet sted.

Endelig skal jeg gøre nogle bemærkninger om lovens gyldighedsperiode. Såfremt jeg har forstået den højtærede handelsministers hele indstilling, vil man tilstræbe så frie handelsforhold som overhovedet muligt, og på det punkt er retsforbundet helt enig med handelsministeren. Endvidere arbejdes der med planer om større og friere handelsområder i Europa, som vel i mere eller mindre grad tilsigter en liberal handelsudøvelse. Under sådanne omstændigheder forekommer det mig ikke helt hensigtsmæssigt at vedtage, at den nu foreslåede lov skal have en gyldighedsperiode på 2 år,

når de tilsvarende love i den forløbne tid kun har haft en gyldighedsperiode på 1 år. Dette spørgsmål beder jeg den højtærede handelsminister om at tage op til nærmere overvejelse.

Rent generelt vil jeg takke den højtærede handelsminister for det foreliggende lovforslag, som klart tilsigter en større frigørelse af handelen, og de betragtninger, jeg har fremført, må opfattes som positive bidrag til at nå så langt ad frihedens vej som muligt. Jeg kan på retsforbundets vegne tilsige en saglig og velvillig behandling af lovforslaget under det forestående udvalgsarbejde.

Alfred Jensen: Vor ordfører i denne sag, det ærede medlem hr. Aksel Larsen, kan ikke være til stede, og jeg skal derfor i hans fravær på den kommunistiske gruppes vegne fremsætte nogle betragtninger i anledning af det foreliggende lovforslag. Forslaget er klarere og mere overskueligt end den gældende lov og forekommer os også at være mere hensigtsmæssigt opbygget, men vi kan ikke se bort fra, at denne lovgivning har den nøjeste forbindelse med og vil blive administreret i samklang med den økonomiske politik og den udenrigshandel, Danmark har ført, og som regeringen agter at videreføre.

Vi har ved adskillige lejligheder gjort opmærksom på, at den økonomiske politik ikke billiges af os, og at store handelsmuligheder uden for de områder, vi særligt enterer med, ikke udnyttes som følge af, at Danmark har bundet sig til Atlantpagten, OEEC og til COCOM-aftalerne. Det vil naturligvis få indflydelse på vor stilling til dette lovforslag, hvorledes man agter at administrere den lov, der her forberedes.

Der er forskelligt i lovforslaget, som giver mig anledning til at fremsætte nogle bemærkninger ved denne lejlighed. Der er f. eks. bestemmelsen i første kapitel, § 2, stk. 3, om, at valutapolitikken skal bestemmes efter aftale mellem nationalbanken og handelsministeren. Vi har altid ment, at

[Alfred Jensen.]

valutapolitikken blev fastlagt på denne måde, men visse begivenheder har medført tvivl om, hvorvidt det forholdt sig således. Man har således ved diskontosænkningen før valget i april 1953 og ved forhøjelsen af diskontoen i 1954 villet give det udseende af, at det var nationalbanken, der førte en selvstændig politik, og at regeringen egentlig stræbte efter noget andet. Vort parti har imidlertid ment, at nationalbanken og regeringen har arbejdet sammen, og nu fastslås det her. Det er måske i denne forbindelse, hvor så meget fortidigt graves op, også på sin plads at minde om, at den højtærede minister hr. Viggo Starcke i radiodebatten forud for valget udtalte sig stærkt fordømmende om, at regeringen blandede sig i nationalbankens politik; det burde være nationalbanken, der fastlagde valuta- og rentepolitikken, og det burde egentlig forbydes regeringen at blande sig deri. Man må vel gå ud fra, at det foreliggende lovforslag er et udtryk for regeringens opfattelse af denne sag, og det vil altså sige, at de udtalelser, som den højtærede minister dengang fremsatte, ikke længere står ved magt.

Hvad andet kapitel angår, dækker det vel over den praksis, som er gældende, og den forenkling, der her er sket, gør det som før sagt overskueligt. Det er et spørgsmål, om ikke den bemyndigelse, der findes i § 7, egentlig måtte være tilstrækkelig. Vi har naturligvis ikke noget imod, at der fastsættes regler for administrationen — det kan være prisværdigt. Om det så er hensigtsmæssigt, er en anden sag.

I anledning af de bemærkninger, der faldt om boligministerens bemyndigelse til at foretage regulering, altså udstedelse af materialebevillinger, vil jeg gøre opmærksom på, hvad vi fra mit partis side den ene gang efter den anden har fremhævet: at der ikke for tiden er nogen grund til at opretholde materialebevillingssystemet. Det er blevet hævdet fra regeringens og fra socialdemokratiets side, at der blev givet materialebevilling til alle, der søgte, men ude omkring i landets kommuner hævdes det, at dette ikke er tilfældet. Det er dog urimeligt, at man, når der er materialer nok og der er arbejdsløse, ikke giver slip på materialerne, så de ledige hænder kan komme i arbejde. Den bemærkning vil jeg gerne

gøre i denne forbindelse, selv om mit parti altså ikke har noget imod, at der findes en sådan bemyndigelse. Men som sagt, administrationen af den spiller også en vis rolle.

I anledning af bemærkningerne vedrørende bestemmelserne om, at man af hensyn til forbrugerne skulle føre varer fra bunden liste over til friliste, hvis prisforskellen var meget stor, vil jeg sige, at vi naturligvis er interesserede i, at varerne kommer ned i pris, men beskæftigelsesspørgsmålet spiller også ind. Vi har arbejdsløshed nok her i landet, og jeg er ganske enig med den socialdemokratiske ordfører, det ærede medlem hr. Chr. Christiansen, i, at man bør se meget nøje på disse bestemmelser. Det er jo givet, at man kan lukke op på en sådan måde, at landet gennem ubillig konkurrence kommer ud for unødigt stor arbejdsløshed; og de ulemper, der er en følge af et bevillingssystem, måtte man jo kunne bekæmpe ved en stærkere indskriden fra prismyndighedernes side. Det er klart, at noget sådant vil være nødvendigt, hvis man opretholder tildelingsordningen.

Jeg har også hæftet mig ved § 5, hvori der tales om varebytteaftaler. Det er klart, at Danmark er interesseret i, at sådanne aftaler kommer i stand, og det er vel især Den tyske demokratiske Republik, der kommer på tale her. Jeg har tidligere på min gruppes vegne gjort opmærksom på, hvordan man lagde hindringer i vejen for udnyttelsen af de muligheder, der var for handel med Den tyske demokratiske Republik.

For et års tid siden var man i stand til at sælge 1 million æg til DDR, men man meddelte fra dansk side, at udførslen ikke ville blive godkendt, før der mødtes frem med en køber af kemikalske produkter fra DDR. Det er en stivhed, der betyder, at handelsmuligheder kommer til at ligge uudnyttede hen, og det rejser også det spørgsmål, om ikke man bør handle på en anden måde med Den tyske demokratiske Republik, end tilfældet har været. Det kan vel i det lange løb ikke være sådan, at man indtager det standpunkt, at denne republik ikke eksisterer, hverken geografisk, statsligt eller økonomisk, al den stund det dog er tilfældet og Danmark i øvrigt har haft en ikke ringe handel med dette land.

[Alfred Jensen.]

Jeg hæftede mig ved, at den ærede ordfører for retsforbundet talte om, at reguleringen ifølge § 6 skulle være mindst mulig. Det forstår jeg så udmærket, for det, der findes her, betyder faktisk, at man gennem regulering ikke fremmer de handelsmuligheder, Danmark har, men tværtimod hæmmer dem. Jeg og andre medlemmer af den kommunistiske gruppe har talt for, at man skulle anlægge helt andre synspunkter ved handelssamkvemmet med Østeuropa; dér må være større muligheder for salg af de produkter, som vi ellers har vanskeligheder ved at afsætte og afsætte til rimelige priser.

Norge afsætter 75 pct. af eksportsildene til Sovjetunionen, og det er næppe af hensyn til sovjetbefolkningens forsyning med sild, at noget sådant er kommet i stand. Årsagen må søges i, at Norge har forpligtet sig til sammen med sildene at levere et vist kvantum aluminium. Her har vi et eksempel på, at der trods de forskellige bindinger, Danmark har, alligevel er en mulighed for at handle anderledes, og derfor må vi vel også i denne forbindelse rejse spørgsmålet om anlæggelse af en anden fremgangsmåde ved tilrettelæggelsen af handelen.

Spørgsmålet om betalingsforhold m. v., der findes i det tredje kapitel, rejser på ny problemet om kontrol med hjemtagelse af valuta. Som afsnittet er affattet, ser det meget tilforladeligt ud; det svarer til det, der har været tidligere. Men vi har ved visse lejligheder spurgt om, hvilke kontrolforanstaltninger der er truffet, hvad der er gjort for at sikre, at valuta blev hjemtaget. Svarene, vi har fået, har været, at der faktisk talt ingen kontrolforanstaltninger var, og derfor må det vel være rimeligt at spørge nu, hvor en anden mand har fået ministeriet i sine hænder, om der vil blive anlagt en anden fremgangsmåde for fremtiden, om de bemyndigelser, der findes her, vil blive udnyttet til at sikre kontrollen med hjemtagelse af valuta.

I det hele taget afhænger denne lovs betydning af den måde, hvorpå bemyndigelserne praktiseres, og for os er det afgørende, hvilke besvarelser der kommer på de stillede spørgsmål, og hvad der kommer ud af udvalgsarbejdet. Derfor må vi for-

beholde os vor stilling, indtil vi ser resultatet af drøftelserne mellem første og anden behandling.

Handelsministeren (Philip): Jeg føler trang til som indledning at takke ordførerne for de seks partier for deres indlæg. Det forekommer mig, at disse taler giver håb om, at vi under udvalgsbehandlingen skulle kunne nå frem til en bred tilslutning til denne lovgivning — noget, som jeg for min del ville anse for meget ønskeligt. Jeg vil gerne knytte nogle bemærkninger til de forskellige synspunkter, der er kommet frem.

Jeg glædede mig meget over, at det ærede medlem hr. Chr. Christiansen begyndte med at understrege, at vi i Danmark har haft ganske særlige forhold. Jeg har aldrig været opmærksom på det, som det ærede medlem fremhævede: at man allerede ved den første fremsættelse understregede, at vi får mindre for vore varer. Men det er vel netop det, der er baggrunden for, at vi gennem disse mange år har måttet oprettholde denne regulering. Det har jo netop været karakteristisk for den sidste menneskealder, at vi hele tiden har fået mindre for vore varer end før, og jeg tror, det er denne ulykkelige udvikling for Danmarks økonomi, som vi må se som hovedforklaringen på vore stadige valutariske vanskeligheder og også som forklaringen på, at vi til stadighed har måttet have denne lovgivning, en form for lovgivning, som man — det har der ofte været bred enighed om i det høje ting — i grunden ønskede man kunne slippe af med.

Det ærede medlem hr. Chr. Christiansen stillede et par specielle spørgsmål til mig, som jeg gerne vil svare på. Det ene drejede sig om udgifterne i forbindelse med benzinrationeringen sidste år. I den ændrede vareforsyningslov, som vedtoges sidste år, indsattes der en bestemmelse, der gav handelsministeren bemyndigelse til at betale. Jeg tror, man har opfattet denne bemyndigelse sådan — og det forekommer mig at være en rimelig opfattelse — at handelsministeren bør anvende denne bemyndigelse, for så vidt en rationering får et større omfang og bliver bekostelig; men rent faktisk har benzinrationeringen været forholdsvis billig, og vi kan jo ikke komme

[Handelsministeren.]

uden om, at hvis bemyndigelsen anvendes, bliver der tale om en vis administration og ansættelse af nogle mennesker til at føre sagen ud i livet og finde mere generelle regler. Dette har forekommet mig — og jeg tror, jeg kan sige også min forgænger — mindre nødvendigt, når det drejer sig om så forholdsvis små beløb, som det trods alt gjorde. I sidste instans bliver det skatteyderne, der skal betale en sådan administration, og om det er de kommunale eller de statslige, gør jo ikke så stor en forskel.

Dernæst blev jeg spurgt, om jeg ville give en tolkning af § 18 i lovforslaget, hvori der står, at hvis det drejer sig om foranstaltninger af mere vidtrækkende betydning, skal de gennemføres ved lov. Det hænger sammen med, at denne lovgivning er — og, så vidt jeg kan skønne, nødvendigvis må være — en bemyndigelseslovgivning, som giver meget brede bemyndigelser, der i påkommende tilfælde kan bruges til — eller som handelsministeren i alt fald kan blive beskyldt for i påkommende tilfælde at ville bruge dertil — at gennemføre foranstaltninger, der ligger ganske uden for det, man havde tænkt på, da loven gennemførtes. Derfor er der indsat en sådan begrænsende bestemmelse, som siger, at hvis der dukker noget helt nyt op, noget, som man i dag ikke overvejer og tænker på, noget af vidtrækkende betydning, så er det handelsministerens pligt at anmode om at få en lov derom vedtaget. Derved begrænses som sagt handelsministerens bemyndigelse.

Det ærede medlem hr. Anker Lau var inde på de nye regler i § 4, specielt reglerne om den mærkbare prisforskel, og spurgte, om det var en hensigtsmæssig måde at skabe en konkurrenceregulering på. Jeg må sige, at jeg forstår ikke helt det ærede medlem, eller måske misforstår jeg ham; men i mine øjne er det en ret vigtig bestemmelse og en bestemmelse, som jeg på forhånd kunne tænke mig at det ærede medlem ville være interesseret i. Gennem de foretagne undersøgelser vedrørende prisforholdene har vi konstateret, at der er områder, hvor der er en temmelig betydelig forskel mellem priser i udland og hjemland på samme vare eller på varer, der praktisk talt er de samme, og det må da være ganske rimeligt, at man i det mindste tænker på at

gennemføre — og vel også i en række tilfælde, sådan som det jo er sket i praksis, gennemfører — en mere fri bevillingsudstedelse, giver større bevillinger end før, for at sådanne prisforskelle kan bringes ud af verden. Det er et rimeligt hensyn at tage over for danske forbrugere.

Endvidere var det ærede medlem hr. Anker Lau inde på spørgsmålet om den begrænsning af vareforsyningsudvalgets beføjelser, som er foreslået i dette lovforslag. Det har været min opfattelse — men den opfattelse skyldes måske, at det i den forholdsvis korte tid, jeg har været med i praktisk politik, rent faktisk har været således — at vareforsyningsudvalget i de senere år praktisk talt udelukkende har taget meddelelser til efterretning; og da hele lovforslaget er bygget op på det princip, at man ville føre dets bestemmelser frem til den situation, vi har i dag, måtte det forekomme mig rimeligt at lovfæste det, der nu engang er praksis. Endvidere må jeg sige, at jeg er så meget teoretiker fra gamle dage, at det generede mig lidt at sammenblende den lovgivende og den administrative magt, og vi kan vel ikke komme uden om, at det sker igennem de eksisterende regler. Men jeg vil også gerne tilføje, at jeg ikke er mere dogmatiker, end at jeg vil sige: der er ingen spørgsmål, som ikke kan drøftes i udvalget, og jeg vil jo mene, at netop dette er et spørgsmål — så mange ordførere har gjort bemærkninger om det — som det ville være rimeligt at overveje grundigt i udvalget for at se, hvilket resultat der må siges at være det rimeligste.

Jeg blev spurgt om vor status over for OEEC. Det er rigtigt, som det er blevet sagt, at vi for øjeblikket har en liberaliseringsprocent på omkring 86, og at vi har givet principiel tilslutning til 90 pct., således at der altså mangler 4 pct. Men det forholder sig også således, at vi har fået tilladelse til at have denne forskel, at de andre lande har accepteret, at vi ikke fuldt ud har opfyldt liberaliseringsbestemmelserne; det er sket med henvisning til vor noget specielle situation, idet vi i mindre grad end noget andet land er beskyttet med told. Danmarks eksport har jo mødt en hel del hindringer, fordi man rundt omkring har opretholdt hæmmende bestemmelser for vor landbrugseksport, og det har bevirket,

[Handelsministeren.]

at de andre lande har accepteret, at vi er nogle procent bagefter.

Jeg blev også spurgt om dollarpræmieringsordningen. Jeg ville egentlig foretrække at vente med at svare herpå til i udvalget eller ved en anden lejlighed, sådan at jeg kan have alle data parat.

Det ærede medlem hr. Weikop brugte en stor del af sin taletid til at drøfte retsforbundets stilling. Det kan vel ikke være min opgave at tage større del i denne diskussion; jeg føler dog trang til at sige et par ord for et enkelt områdes vedkommende; det er angående de tal, der har været fremme vedrørende varedirektoratets fremtid. Jeg føler heroverfor trang til at sige, at det er selvfølgelig yderst let at give varedirektoratet et nyt navn; det ville også være yderst let at lave nogle overfladiske reformer. Det har generet mig at gøre noget sådant, og jeg tror, jeg kan sige, at det heller ikke er det, man kunne have ønsket fra retsforbundets side, uden at jeg i øvrigt skal tale på dette partis vegne. Det forekommer mig, at skal der gøres noget på dette område, skal det være dette, at man virkelig undersøger og gennemarbejder spørgsmålet for at se, om der er de muligheder for besparelser, som her har været nævnt, eller om disse muligheder ikke foreligger. En sådan gennemarbejdelse af spørgsmålet kræver sin tid; det kræver navnlig, at den, der skal have hovedansvaret for det — og det må jo blive mig — skal kunne sætte sig ind i sagerne, lære forretningsgangen at kende både i ministerium og varedirektorat, lære mennesker at kende, og det gør man ikke på nogle måneder. Hvilket resultat der kommer ud af disse overvejelser, er det ganske umuligt at sige noget om. Jeg føler da også trang til at tilføje, hvad jeg allerede nævnte i min fremsættelsestale, at det afgørende i denne sag må være de opgaver, der pålægges varedirektoratet, for så længe der pålægges dette direktorat opgaver, må der selvfølgelig være et personale og et tilstrækkelig stort personale til, at opgaverne kan løses forsvarligt. Herom må der vist være almindelig enighed.

Det ærede medlem hr. Weikop fremsatte i øvrigt nogle kritiske bemærkninger om den udbygning, der har fundet sted af reglerne om, hvordan indførselsreguleringen

skal administreres, dels spørgsmålet om nyimportører og dels spørgsmålet om de importører, der måske kan kaldes de gamle importører. På dette område har man naturligvis i forvejen en praksis. Det er klart, at der i de 25 år er godkendt mange som nyimportører, og mange er gledet ud af kartotekerne. Det har forekommet mig at være praktisk at sætte noget derom ind i selve loven, at få princippet slået fast. Sådanne bestemmelser kan ikke udformes i detaljer; her må virkelig udøves et fornuftigt skøn.

Det ærede medlem hr. A. C. Normann var som andre inde på spørgsmålet om vareforsyningsudvalget; men der er vist ingen grund til, at jeg heroverfor gentager, hvad jeg allerede har sagt.

Det ærede medlem hr. Niels Andersen var inde på spørgsmålet om beskyttelsen og om de kræfter, der har været virkende i dansk økonomi for bevarelse af denne lovgivning gennem 25 år. På det spørgsmål har jeg vist givet et, omend måske ufuldkomment, svar, men jeg føler trang til at tilføje, at man jo ikke må glemme, at de 25 års lovgivning ikke er gået hen over dansk erhvervsliv uden at komme til at præge det. Det er jo givet, at vi i dag i mange henseender har en anden industriel struktur, end vi ville have haft — for så vidt vi kunne tænke os noget sådant — hvis vi ikke havde kendt denne lovgivning. Og jeg må måske bemærke til det ærede medlem hr. Weikop, at når jeg har fæstnet mig noget ved disse bestemmelser om, efter hvilke regler de importregulerede varer skal fordeles, ligger der måske nok bag det en vis tankegang om, at den dag kunne komme, da importreguleringen var overflødig. Vi må jo i denne forbindelse ikke glemme, at markedsplanerne kan tvinge os til, eller vi kan gå frivilligt med til det, men i alt fald kan markedsplanerne komme til at bevirke, at vi vil stå over for friere forhold end før — det gælder både de seks landes markedsplaner, og det gælder frihandelsområdet — og i så fald vil det være vigtigt, at vor erhvervsstruktur, så langt det nu engang er gørligt, minder om den, der ville være, hvis vi havde frie forhold. Derfor er jeg tilhænger af, at vi, som jeg vist sagde det i min fremsættelsestale, har det som en slags ideal for os, at

[Handelsministeren.]

fordelingen skal være så nær som muligt den, der ville være, hvis forholdene var frie, og jeg ville mene, at de bestemmelser, der her er foreslået, trækker i den retning.

Det ærede medlem hr. Niels Andersen var inde på boligministerens særlige bemyndigelser i lovforslaget. Jeg ville mene, at det kunne være rimeligt, at disse spørgsmål blev nøjere behandlet i udvalget.

Det ærede medlem hr. Niels Andersen var også inde på, hvad der mentes med „aftaler eller samarbejde med udlandet“. Det er klart, at der her først og fremmest tænkes på vore bilaterale aftaler. Vi har nu engang bilaterale aftaler med østlandene, vi har bilaterale aftaler med Sydamerika og Spanien, og når man har dette handelssystem, som vi nu engang har, så må man også have bemyndigelserne til at kunne sørge for, at de handelsaftaler af den art, vi indgår, vil blive overholdt.

Det ærede medlem hr. Alfred Jensen var inde på en række betragtninger over vor handel og vor almindelige handelspolitik. Det er betragtninger, som jeg synes falder lidt uden for, hvad det kan være opgaven at drøfte i dag, idet det jo i dag er rammen om vor handelspolitik, vi drøfter, og ikke selve den handelspolitik, der føres. Det lovforslag, der er fremsat, er jo en rammelov, en lov, der giver en række bemyndigelser til handelsministeren, og afgørende for lovens virkninger er ikke blot den ramme, der er, men også det indhold, man vil give den, og det rejser spørgsmålet, om den fremtidige handelspolitik vil gå i den ene eller den anden retning.

Jeg kunne have lyst til her at sige, at det er mit håb, at udviklingen vil gøre det muligt, at vi kan benytte denne ramme til en yderligere frigørelse af handelen, men vi må selvfølgelig her se i øjnene, at der er mange hensyn at tage. Der er hensynet til de nye markedsplaner, og det ville måske være rimeligt at vente og tøve lidt og se, hvad det bliver til. Der er også hensynet til vor egen valutariske stilling, et hensyn, som vi stadig må have for øje. Der er her tale om et område, hvor Danmark takket være sin meget store udenrigshandel hurtigt kan svinge fra gode til dårlige tider. Det må vist derfor være rimeligt, at der gives forholdsvis vide

bemyndigelser, sådan at handelsministeren inden for den givne ramme — og enten efter tilslutning fra eller efter at have underrettet vareforsyningsudvalget — kan gennemføre en handelspolitik også i de år, der ligger foran os.

Chr. Christiansen: Jeg har kun et par bemærkninger at gøre.

Det ærede medlem hr. Anker Lau ligesom beklagede, at han ikke kunne holde nogen mindetale for de 25 år her ved behandlingen af dette lovforslag. Jeg skal ikke bebrejde det ærede medlem noget i den anledning, for det var vist ikke klogt, om han prøvede på at holde en sådan mindetale. Det ærede medlem ville nemlig allerede snuble i starten, i 1932, hvis han læste beretningerne om begivenhederne nogenlunde igennem, og hvad ville der så ikke ske, hvis han skulle til at gå tingene igennem i 1950, 1951, 1952 og 1953! Jeg forstår derfor meget vel, at denne mindetale ikke kom, og jeg havde slet ikke ventet, den ville komme.

Det ærede medlem sagde noget om, at det fremsatte lovforslag var uegnet til sit formål — det var, så vidt jeg forstod det ærede medlem, med hensyn til dets betydning for den danske valuta, men jeg hørte ærlig talt ikke noget om, hvilke argumenter det ærede medlem kunne sætte ind som bevis for dette, som jeg i hvert fald vil kalde en påstand.

Det syntes også for mig at lyde, som om det ærede medlem ville sige, at det, at vi stadig må behandle en lovgivning som denne, betyder, at vort erhvervsliv bliver hæmmet. Jeg tror ikke, dette kan have sin rimelighed. Jeg kender i hvert fald talrige erhvervsområder i dette land, som ikke mindst i de sidste 6-8 år har gennemført en meget vidtgående rationalisering og måske også en mekanisering, som vi blot for 10 år siden slet ikke gjorde os nogen anelse om. Jeg tror derfor, at man godt kan lade være med at laste denne lovgivning for at være skyld i noget i den retning. Man kan finde på meget, men dette synes jeg alligevel ikke er særlig vægtigt.

Må jeg sige til det ærede medlem hr. Weikop, at jeg ganske rigtigt mener, at det reelle indhold i det foreliggende lovforslag

[Chr. Christiansen.]

ikke er væsentlig anderledes, end det har været gennem årene. Jeg tænker her på det rent principielle, og det er slet ikke anderledes, end dengang det ærede medlem stod for tilretningen. Jeg tror, der gennem de senere år har været stærk lyst til at lytte til gode forslag fra oppositionens side, men det kan være, de er fremsat en postgang for tidligt. Det er netop det, der har kendetegnet denne lovgivning, at man har måttet passe på, at den stadig væk kunne løse de aktuelle opgaver og ikke bare det, man i ønskedrømme gerne ville have gennemført.

Jeg er naturligvis enig med det ærede medlem hr. Weikop i, at vi skal have så frie forhold som muligt — det gav jeg også udtryk for — og at der skulle skabes den fornødne konkurrence, og jeg glæder mig over, at de konservative fandt, at det var absolut nødvendigt med sådanne bestemmelser i den nye lovgivning som dem, vi her drøfter.

Jeg er ked af, at det ærede medlem hr. Weikop slet ikke levede plads i sin tale til et par udtalelser om direktør Rytter og de synspunkter, han fremsatte den 4. november, og det kunne måske også undre mig, at det ærede medlem hr. Anker Lau ikke fremsatte en lille bemærkning om dem. Men da det nu er forsømt, vil jeg sige til det ærede medlem hr. Weikop, at jeg håber, han vil være enig med mig i det, jeg fremførte i mit første indlæg, nemlig at direktør Rytter har rørt ved et såre vigtigt spørgsmål, som det ærede medlem hr. Weikop forhåbentlig vil være med til at drage ind i de forhandlinger, vi skal føre. Da det ærede medlem hr. Weikop ikke har nævnt noget om det, tager jeg det som udtryk for, at han stort set er enig med mig i, at det er spørgsmål, vi bør tage op til nærmere behandling.

Når man behandler et lovforslag af denne karakter, kommer man ofte til at tale meget om import og handel. Heroverfor vil jeg gerne gøre den bemærkning, at hvis der ikke er beskæftigelse og produktion nok, tror jeg, at der vil blive kummerlige forhold fremfor alt for forbrugerne. Det synes jeg nok skal siges, for det er akkurat, som om importen og handelen er så over-

ordentlig vigtige, men hvis der ikke er produktion og beskæftigelse, gad jeg vide, hvem der skal være forbrugere. Jeg vil tilføje, at Danmarks økonomiske forhold ikke alene afhænger af importens frie stilling, men i lige så høj grad af, at produktionen og eksporten har det størst mulige omfang. Det mener jeg er kernen i hele det problem, vi beskæftiger os med, og jeg håber, at der gennem de udtalelser, der er fremført fra forskellig side i dag, vil være skabt et sagligt grundlag, som giver mulighed for at gennemføre en lov, der kan bidrage til at løse vore mange vigtige økonomiske problemer.

Sluttelig takker jeg den højtærede minister for besvarelsen af de spørgsmål, jeg har stillet.

Anker Lau: I den meget afrundede formulering af målsætningen kan vi vist alle sammen til syvende og sidst være nogenlunde enige med det ærede medlem hr. Chr. Christiansen. Det ærede medlem kom tilbage til mine bemærkninger om, at loven var uegnet til sit formål, og savnede en argumentation for dette. Jeg kan henvise det ærede medlem til at læse professor Philips artikel i Politiken fra den 4. marts. Der er glimrende argumentation i den, som jeg er helt enig i, og så behøver vi ikke at spilde mere tid på det.

Jeg takker den højtærede handelsminister for besvarelsen af en række spørgsmål og for tilsagnet om en drøftelse af forskellige ting i et udvalg.

Med hensyn til § 4 var min tanke: hvis der ikke er fri import — så længe den er begrænset lidt eller meget — virker konkurrencen ikke helt. Der kan højst blive tale om noget midlertidigt. Konkurrencen virker først helt og rigtigt og sundt, når importen er fri, så man kan købe flere varer, som man kan sælge i konkurrence med den hjemlige produktion. I øvrigt falder det mig naturligvis ikke ind på baggrund af professor Philips artikel at drage den højtærede handelsministers gode vilje i tvivl, og jeg vil gerne udtrykke håbet om, at resultatet må blive noget i retning af denne artikel.

Det ærede medlem hr. Niels Andersen havde unægtelig en helt anden stemmeføring, end vi er vant til at høre fra rets-

[Anker Lau.]

forbundet her i tinget. Jeg forstår, det har været en svær opgave for det ærede medlem, og jeg skal såmænd heller ikke komme dybere ind på det. Hvis det ærede medlem imidlertid vil påstå, at lovforslaget bærer tydeligt præg af retsforbundets synspunkter, må jeg sige, at det ærede medlem giver udtryk for større nøjsomhed, end jeg egentlig havde tiltænkt det ærede medlem. Det ærede medlem sagde endvidere, at det ikke var retsforbundets mening at afvikle denne lov i for stærkt tempo. Jeg vil minde om, at der sidste år blev stillet forslag om, at loven skulle ophæves til nytår. Det forekom i hvert fald dengang, at det var i lovlig stærkt tempo. Det er ikke vor hensigt at afvikle den så hurtigt. Vi kunne have tænkt os en mere fornuftig tilrettelæggelse, så der kunne tages rimelige hensyn, som det ærede medlem sagde i dag, til berettigede interesser. Jeg må forstå, at man nu erkender, at det, man lavede sidste år, var temmelig uforsvarligt. Det ærede medlem hr. A. C. Normann fulgte den gamle recept at henvise til, hvad vi gjorde, da vi havde regeringen for så og så mange år siden o. s. v. Jeg kan henvise til den besvarelse, jeg gav sidste år og ved de foregående forhandlinger. Det er et argument, der ikke er noget argument, men som kommer frem hvert år. Jeg behøver jo ikke at gå så langt tilbage i argumentationen for mine synspunkter; jeg kunne nøjes med at henvise til en artikel, som ikke er mere end et halvt år gammel, af den højtærede handelsminister, og jeg kunne for så vidt også henvise til retsforbundets tidligere stilling, der kun er ét år gammel. I øvrigt er der ingen, der har ønsket den pludselige ophævelse, ja, måske ønsket, men dog ikke tænkt sig muligheden deraf. Selvfølgelig vil vi i den fastlagte afvikling i pagt med udviklingen i Europa o. s. v., som vi forestiller os, tage rimeligt hensyn.

Må jeg så sige til det ærede medlem hr. Chr. Christiansen i anledning af nogle bemærkninger, da han første gang havde ordet, at jeg synes, han kom lidt i konflikt med ministeren og problemstillingen med hensyn til ordet „valutalov“. Det ærede medlem fandt igen frem til beskæftigelses- og beskyttelsesformålet og fremkom med

en lang række betænkeligheder. Jeg skal her henvise til ministerens mange gange omtalte artikel: denne lov skaber ingen beskæftigelse, tværtimod beskytter den et højt prisniveau og et højt omkostningsniveau. Det synes jeg må være noget i retning af en selvfølge, og jeg må tilstå — nu har vi snakket så meget om navneforandring på forskellige områder — at hvis denne lovs og det tilsvarende kontors navn virkelig skulle svare til lovens indhold i dag, skulle loven hedde „lov til værn for et højt omkostningsniveau i Danmark“, og man kunne passende omdøbe varedirektoratet til „kontor til fremme af konkurrencebegrænsning“.

Weikop: Den højtærede handelsminister sagde, at det var ret ligegyldigt, hvem der bar udgifterne ved en foranstaltning, som handelsministeriet gennemførte, kommunerne eller staten, for det var borgerne, der skulle betale i begge tilfælde. Jeg kunne meget vel tænke mig, at overborgmesteren i København ikke vil dele den højtærede handelsministers syn og i og for sig er meget ked af, at staten har afslået at betale, jeg husker ikke hvor meget, et eller andet beløb, 75 000 kr. eller sådan noget. Det er selvfølgelig småpenge for handelsministeren, men det er ikke småpenge for Københavns kommune.

Når jeg har fremhævet det meget uheldige i at lægge administrative regler så fast i loven, som den højtærede minister er inde på, er det egentlig, fordi den højtærede minister i sin fremsættelsestale sagde sådan noget lignende som, at der ikke måtte gå valuta til spil, og også sagde, at man skal være forsigtig med at anerkende nye importører. Det kunne jo så være, at ministeren vil sige, at det skal være de mest effektive virksomheder, der skal have ret til at importere, og det kunne være, at ministeren fandt, at Kooperationen bedst kunne udnytte bevillingerne, men hvad så med de andre importører? Jeg kan ikke se, hvorfor stordriften inden for handelen skal favoriseres så stærkt; jeg synes, der må være plads til helt nye virksomheder.

Jeg kan her ikke lade være med at nævne, at den højtærede minister og jeg forleden dag var til rusfest, hvor den højtærede

[Weikop.]

minister holdt en udmærket tale. Jeg tænker på, at den højtærede minister ved den lejlighed kunne have sagt til de unge: tag og dygtiggør jer, I skal løse handelens opgaver, men husk på, at den dag, I forlader Handelshøjskolen og virkelig viser initiativ ved at starte en importvirksomhed, så kan I ikke gøre det, før jeg har skønnet, om I har de rette muligheder for at udnytte importbevillingen; hvis jeg eller mine folk i administrationen ikke mener, I er dygtige nok, kan I ikke etablere nogen forretning. Jeg synes, det ligger en lille smule uheldigt. Den højtærede minister har gentaget, at vi skal beholde varedirektoratet, og den ærede ordfører for retsforbundet har jo også affundet sig hermed.

Jeg forstår, at det ærede medlem hr. A. C. Normann er ved at skrive valutaovens historie. Jeg glæder mig til at se værket, for han vil nemlig finde ud af, at det er ikke de borgerlige regeringer, der har ført de fleste varer fra friliste til bunden liste; det tror jeg nok er den sande historiskrivning. Man vil se, at mine udtalelser om vareforsyningsloven altid har været de samme som i dag; vi har erkendt, at vi skulle have en sådan lov.

Der har været talt om grønt lys for liberaliseringen. Det er jo ikke tilfældet. I hvert fald har socialdemokraterne ikke givet grønt lys for liberaliseringen; det har man tydeligt vist her i dag.

Det ærede medlem hr. Chr. Christiansen fremhævede, at jeg ikke havde sagt noget om direktør Rytters tale. Nej, det har jeg ikke direkte, jeg har ikke nævnt Rytters navn, men jeg var netop inde på spørgsmålet om, i hvilket omfang der skulle liberaliseres. Jeg tror, at det, Industrirådets formand har tænkt på, er, at man ikke skal lukke op for importen netop på de områder, hvor industrien har vanskeligst ved at konkurrere, men det er netop de områder, hvor den højtærede minister foreslår, endog i selve lovforslaget, at der skal lukkes op for importen. Det, jeg berørte, var, om der

ikke også skulle lukkes op for importen på de områder, hvor den danske industri kunne konkurrere. Men det går jeg ud fra at det ærede medlem hr. Chr. Christiansen ikke har fået fat på.

Jeg skal ikke sanke gloende kul på det ærede medlem hr. Niels Andersens hoved, men da det ærede medlem hr. Niels Andersen stod her på talerstolen — undskyld, at jeg siger det — mindede det ærede medlem mig om en våd hund, en våd kineser. Der var sandelig ikke sprut eller fut i det, han sagde, således som der ville have været det, hvis den højtærede minister hr. Viggo Starcke havde talt; så var der ikke blevet udtalt tak til ministeren eller ytret tilfredshed. Nej, jeg er temmelig sikker på, at der var blevet foreslået en dagsorden, således som der blev det i 1954, for hvis det ærede medlem hr. Niels Andersen havde læst, hvad den højtærede minister hr. Viggo Starcke har skrevet den 30. oktober i Ekstrabladet, ville han se, at ministeren er utilfreds, og at han stadig væk synes, man skal give importen fri og netop gøre det på nuværende tidspunkt.

Jeg har sjældent hørt et parti i den grad affinde sig med et lovforslag, jeg var lige ved at sige set et parti i den grad spise af hånden. Efter at have været en voldsom løve er man faldet ned og blevet et lille bitte spædlam!

Alfred Jensen: Den højtærede handelsminister ville ikke ind på at diskutere de handelsmæssige forhold, jeg havde omtalt. Motiveringen var, at der her er tale om en rammelovgivning. Det skal ikke bestrides, men det er en rammelovgivning, som, hvis den bliver gennemført, giver vidtgående bemyndigelser til den minister, der skal praktisere den. Ikke mindre end otte paragraffer begynder med „Handelsministeren bemyndiges til“, og derudover er der også andre bemyndigelser, bl. a. to underpunkter også med „Handelsministeren bemyndiges til“, så det må vel være rimeligt, at man, når man skal tage stil-

[Alfred Jensen.]

ling til et sådant lovforslag, får at vide, hvorledes ministeren agter at bruge den bemyndigelse, han her søger at opnå.

Jeg kan derfor ikke gå ind på de betragtninger, den højtærede minister gjorde gældende, om, at man må vente med at diskutere denne lovs virkning til et senere tidspunkt. Det er nødvendigt for os at få klarhed over, hvorledes man ønsker at administrere de bemyndigelser, der her ønskes såvel angående handelsaftaler med udlandet som angående kontrollen med hjemtagelse af valuta. Men jeg venter at høre nærmere, enten ved denne lejlighed eller ved lovforslagets anden behandling.

Niels Andersen: Jeg vil gerne takke den højtærede handelsminister for hans udtalelser om varedirektoratet, idet vi selvfølgelig helt er på linje med den højtærede minister i de betragtninger, han gjorde gældende om, at varedirektoratet ikke skulle ophæves, hvis der ikke var reel basis derfor. Det er klart, at sådan er også retsforbundet indstillet.

Den højtærede ministers bemærkninger om, at de 25 år under en valutacentral og et varedirektorat har præget dansk erhvervsliv, er netop, hvad også jeg prøvede på at give udtryk for i min indledning. Disse 25 år har præget dansk erhvervsliv i så høj grad, at man ikke uden videre kan ophæve den importregulering, der har fundet sted igennem disse mange år; det må ske efterhånden. Men den linje, som det foreliggende lovforslag stikker ud, tilsigter dog en øget liberalisering og efterhånden en ophævelse af importreguleringen.

Jeg takker ligeledes den højtærede handelsminister for hans tilsagn om, at problemerne vedrørende den højtærede boligministers bemyndigelser skal belyses nærmere i udvalget.

Det ærede medlem hr. Anker Lau hævdede, at min stemmeføring var en anden end den, retsforbundets repræsentant plejer at anvende. Det er ret naturligt, da det også er en anden mand, der taler sagen. (*Weikop:* Det er ikke et andet parti, vel?). Nej, men det er dog en anden mand, ærede medlem; det håber jeg da ikke det ærede medlem er i tvivl om!

Formanden: Der må ikke tales direkte til medlemmerne.

Niels Andersen: Endvidere hævdede det ærede medlem hr. Anker Lau, at retsforbundets synspunkter ikke er kommet direkte til udtryk i det foreliggende lovforslag. Nej, ærede medlem, det er de ikke. Intet partis synspunkter er kommet direkte til udtryk i dette lovforslag, og det er netop et udtryk for det samarbejde, der foregår i den regering, vi nu engang har fået. Man kan ikke sige, at de udtryk, der er anvendt i lovforslaget, er socialdemokratiets eller det radikale venstres, eller at det er retsstatssynspunkter, der er udkrystalliseret i det. Lovforslaget er et resultat af det samarbejde, der finder sted i den nuværende regering.

Det ærede medlem hr. Weikop var så venlig at kalde mig „en våd kineser“, eller hvad det nu var. Jeg må udtale en vis forundring over, at det ærede medlem hr. Weikop bruger en meget væsentlig del af sin tid til at skælde ud over retsforbundet; men det er jo i og for sig kun et udtryk for, at det parti, som det ærede medlem repræsenterer, har så forfærdelig lidt at bruge den kostbare tid, man har på denne talerstol, til. Det ville være mere formålstjenligt, om det ærede medlem anvendte sin tid til at kommentere det foreliggende lovforslag på en saglig måde. Det er jo derfor, vi er herinde, og ikke bare for at gå og lave sjov med hinanden.

Jeg kan gøre et par betragtninger gældende over for det ærede medlem hr. Weikop. Det foreliggende lovforslag går jo ud på at afvikle den politik, som det konservative folkeparti har været meget glad for i de forløbne år, idet det konservative folkeparti jo i meget høj grad har ønsket at spille den skærmende møster i dansk erhvervsliv. Så snart der var et eller andet, der skulle skærmes, så snart der var en industri eller virksomhed, der var truet af udenlandsk konkurrence, kom det konservative folkepartis medlemmer løbende og sagde: nu skal vi endelig sørge for, at den konservative politik rigtig udfolder sig, nu skal vi passe på, at du rigtig kan trives under den beskyttelse, der er her i landet i øjeblikket. Dette, at den politik, det kon-

[Niels Andersen.]

servative folkeparti i høj grad har levet af, er ved at forsvinde, gør vel, at det ærede medlem hr. Weikop antagelig går rundt i en kompleksfyldt tilstand og er meget betænkelig ved, at den konservative livsnerve, de konservatives politik, forsvinder ud af dansk politik; men en sådan udvikling hilser i hvert fald jeg velkommen.

Handelsministeren (Philøp): Efter den diskussion, der nu har været ført, behøver jeg vist ikke at komme med særlig mange bemærkninger.

I anledning af det ærede medlem hr. Anker Laus bemærkninger om bestemmelsen i § 4 om, at der skal tilstræbes en rimelig konkurrence på det danske marked bl. a. ved forøgelse af bevillingsudstedelsen på vareområder, hvor der består mærkbar forskel mellem priserne her i landet på danske varer og priserne i udlandet på tilsvarende udenlandske varer, vil jeg gerne gøre det ærede medlem opmærksom på, at selv en vis import kan have nogen virkning. Men dertil kommer, at det er jo en slags tradition her i landet på dette område — og jeg tror, det er en praktisk tradition — at før man sætter en vare på friliste, åbner man i en 2-3 år for importen, så de virksomheder, der findes inden for branchen, om jeg så må sige kan vænne sig til situationen, kan vænne sig til den konkurrence, der er. Derfor må man nu engang gå den vej, at man begynder med at gøre importen noget friere, og så kommer måske den dag, da importen er så fri, at varen kan overføres til friliste.

Det ærede medlem hr. Anker Lau kom i øvrigt med nogle bemærkninger om forbindelsen mellem beskæftigelse, beskyttelse og valuta. Jeg synes, det er meget svært skarpt at adskille disse ting; man kan ikke gennemføre importregulering udelukkende ud fra ét af disse synspunkter; det er jo vævet sammen alt sammen: den importregulering, vi har haft, har i lange perioder haft valutariske formål, den har ført til en vis beskyttelse o. s. v.

Det ærede medlem hr. Weikop var inde på problemet: forsigtigheden med at anerkende nyimportører. Om det tillæg, som det ærede medlem hr. Weikop syntes jeg skulle have givet min rustale, vil jeg

sige, at jeg tror, det ville være faldet lidt uden for stilen den aften, hvis jeg havde gjort det. Men skulle jeg endelig have citeret mig selv den aften, tror jeg, jeg ville have citeret af min fremsættelsestale, nemlig det stykke, hvor der står (sp. 360):

„På den anden side må man også sørge for, at der er muligheder for, at nye folk kan komme ind. Gør man ikke det, fører det let til, at branchens forhold stivner i traditioner, og at det bliver for let at skabe karteller eller andre former for aftaler mellem branchens medlemmer. Det er derfor vigtigt, at der er en stadig adgang for nye importører til at blive anerkendt.“

Jeg tror, at de unge ville blive glade, når de hørte denne slutning.

Det ærede medlem hr. Weikop var i øvrigt inde på, om man ikke i stedet for at åbne for import specielt på de steder, hvor der er en meget stor prisforskel, lige så godt kunne gøre det på de steder, hvor en åbning ville have mindst betydning, altså på de steder, hvor vi er meget nær ved at have fri import. Det er netop det, der har været hovedtendensen i de mange år, vi har liberaliseret; i de sidste 10-12 år har man først og fremmest set på, hvor vi var nærmest ved den frie import; man har hele tiden spurgt: hvor vil ulykkerne blive mindst ved en friere import? Det er dog en rimelig fremgangsmåde, og for så vidt liberaliseringen fortsætter, er der også grund til at tro, at denne linje vil være hovedvejen. Men jeg tror også, at den anden vej, der er nævnt i lovforslaget, har sin betydning, altså dette at tage de områder, hvor virkningerne er særlig stærke; for når der er en betydelig prisforskel mellem udland og hjemland, må vi stå over for ét af to: enten er der nogle ekstraordinære gevinster, nogle avancer ved monopol af en eller anden art, eller også drejer det sig om varer, hvis produktion under friere forhold ikke kan tænkes at finde sted i Danmark. I så fald kan det dog være rimeligt at afvikle på disse områder, idet vi altså ikke er særlig egnede til at producere de pågældende varer. Et af disse to må foreligge, når der er en betydelig prisforskel på varerne, efter som de er produceret hjemme eller ude.

Det ærede medlem hr. Alfred Jensen var

[Handelsministeren.]

inde på spørgsmålet om kontrol med valuta. Foranlediget af det ærede medlems spørgsmål skal jeg se på de gældende bestemmelser, som jeg ikke i dag synes jeg er tilstrækkelig kyndig til at kunne udtale mig om.

(Kort bemærkning).

Weikop: Må jeg ikke lige have lov at fuldstændiggøre det citat, ministeren ville have brugt over for Handelshøjskolens unge. Ministeren siger (sp. 360):

„Men vil man ikke splitte importen op i for små portioner, og vil man ikke risikere at give importtilladelser til folk, der ikke har de rette muligheder for at udnytte dem, må man være tilbageholdende med anerkendelse af nyimportører.“

Jeg tror nok, der ville blive jubel, når det blev citeret.

Til det ærede medlem hr. Niels Andersen kun denne bemærkning: jeg kan ikke forstå, at det ærede medlem synes, det er sjovt. Jeg synes tværtimod, at det ikke må være særlig sjovt for det ærede medlem her i dag. Og når det ærede medlem taler til os om beskyttelse, må jeg så spørge, om det ærede medlem har fået brev på, at socialdemokraterne vil opgive deres beskyttelse. Den tale, som det ærede medlem hr. Chr. Christiansen har holdt i dag, er udelukkende gået på beskyttelse, men den tale har det ærede medlem hr. Niels Andersen slugt med hud og hår.

(Kort bemærkning).

Alfred Jensen: Jeg takker for handelsministerens tilsagn; jeg ved godt, at der er disse regler, og jeg læser dem gerne igennem igen. Men det, der er tilbage, er, at der er ingen effektiv kontrol med hjemtagelsen af valuta. Det, jeg spørger om, er, om ministeren vil drage omsorg for en effektiv kontrol med hjemtagelsen. Svaret på det kan jeg måske få senere.

(Kort bemærkning).

Chr. Christiansen: Jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. Weikop, at jeg har ikke udelukkende talt om beskyttelse i for-

bindelse med dette lovforslag. Jeg beder derfor det ærede medlem om, når nu fortrykket kommer, med lidt samvittighedsfuld interesse læse, hvad jeg har sagt, så vil han se, at jeg også har nævnt en række andre problemer. Men jeg har ligesom direktør Rytter, der jo er en nær bekendt af det ærede medlem, fremhævet, at der er et problem her, så man må fare frem med lempe. Jeg kan ærlig talt ikke tro, at det ærede medlem, hvis han får sovet lidt på det, vil være så uenig med mig om dette spørgsmål.

Det ærede medlem hr. Anker Lau svarede mig på mit spørgsmål, om denne lov var uegnet til sit formål, ved at henvise til den højtærede handelsministers artikel fra — jeg tror, det var marts. Jeg må rigtignok sige, at jeg havde sat mere pris på at høre nogle personlige argumenter fra det ærede medlem end sådan noget lånt gods, som der her er tale om. Jeg synes, at det er at slippe billigt fra det, men det svarer jo egentlig til den sidste bemærkning, det ærede medlem kom med, og med hvilken han i virkeligheden enkelt sagt gjorde grin med det hele. Det er vel et udslag af det ærede medlems sædvanlige galgenhumor, der imidlertid har så lidt forbindelse med en saglig, alvorlig behandling af et spørgsmål, der angår vort lands interesser i dybeste forstand.

(Kort bemærkning).

Niels Andersen: Det ærede medlem hr. Weikop spurgte mig, om jeg havde fået brev fra socialdemokratiet på, at der ikke skulle føres beskyttelsespolitik. Nej, det har jeg ikke, men det var jo meget interessant, om jeg fra det konservative folkeparti kunne få brev på, at det ikke ville føre nogen beskyttelsespolitik.

Man kan jo ikke af det ærede medlem hr. Weikops udtalelser i dag udlede, at det konservative folkeparti ønsker at opgive nogen som helst form for beskyttelse, men tværtimod udlede, at det fortsat vil føre den beskyttelsespolitik, som det har ført igennem årene. Hvis denne debat ikke tjener andet formål, tjener den i hvert fald til at vise, at det konservative folkeparti står som dette lands beskyttelsesparti nr. 1.

(Kort bemærkning).

Weikop: Jeg forstår, at det ærede medlem hr. Chr. Christiansen tilslutter sig direktør Rytters synspunkt. Så spørger jeg det ærede medlem hr. Niels Andersen: når det er tilfældet, er så det ærede medlem hr. Niels Andersen enig i det synspunkt, som det ærede medlem hr. Chr. Christiansen har fremsat her?

(Kort bemærkning).

Anker Lau: Jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. Chr. Christiansen, at i en debat som denne kan jeg ikke brede mig i den grad, at jeg kunne have nogen som helst forventning om ved hjælp af argumenter at overbevise det ærede medlem. Jeg skal blot henvise til den tale, jeg har holdt i dag, til den tale, jeg har holdt sidste år, og til den tale, jeg har holdt foregående år. Jeg tror, det ærede medlem vil finde tilstrækkelig argumentation deri. Når jeg har nævnt handelsministerens artikel som argument, er det, fordi jeg virkelig troede, det havde større betydning for det ærede medlem, hvad ministeren siger, end at jeg er enig med ministeren.

(Kort bemærkning).

Chr. Christiansen: Jeg har følt det som en pligt at læse det ærede medlem hr. Anker Laus taler. Hvis han tror, det har været nogen fornøjelse, vil jeg sige, at det har det absolut ikke, for der er nemlig altid en ende i disse taler, som får én til at tvivle om, hvorvidt det ærede medlem tager sagerne så alvorligt, som jeg egentlig gerne ville have de skulle tages.

I anledning af det ærede medlem hr. Weikops udtalelser vil jeg gentage, hvad jeg sagde i min tale vedrørende direktør Rytters udtalelser: jeg finder, at direktør Rytter her har rørt ved et såre vigtigt spørgsmål, som også vi mener må drages med ind i vore forhandlinger. Og jeg spørger: er det ærede medlem af samme mening som jeg?

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Chr. Christiansen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

I skrivelse af dags dato meddeler ministeren for offentlige arbejder under henvisning til § 19, stk. 3, i forretningsordenen for folketinget, at han ønsker her i tinget — så vidt muligt torsdag den 7. d. m. — at give en redegørelse for, i hvilken udstrækning de betingelser, som er stillet for tilskud til Siødæmningen, vil blive benyttet ved andre anlægsarbejder, og oplyse tinget om begrundelsen herfor.

Folketingsmand A. Lyng har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for Grønland at stille følgende spørgsmål:

„Er det rigtigt, at den eneste danske flyvemaskine, der er stationeret i Grønland, nu er hjemkaldt, og hvilke oplysninger kan ministeren give om, hvor langt man er fremme med overvejelserne vedrørende civil post- og passagerflyvning i Grønland?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Det er meddelt mig, at *Aage Fogh* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om bybefolkningens forsyning med mælk og fløde. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *Aage Fogh* har vedkommende gruppe udpeget *Kirsten Gloerfelt-Tarp*, som herefter er valgt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 7. november, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om valutaforhold m. v.

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om sømandsskat.

Mødet hævet kl. 15⁴⁰.